

VMESNO POROČILO O REZULTATIH INFRASTRUKTURNEGA PROGRAMA ZA LETO 2018

A. PODATKI O INFRASTRUKTURNEM PROGRAMU

1. Osnovni podatki o infrastrukturnem programu

Šifra programa	I0-0031-0618
Naslov programa	Naravna in kulturna dediščina
Vodja programa¹	12676 Jerneja Fridl
Trajanje programa	01.2015 - 12.2020
Izvajalec infrastrukturnega programa	618 Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti

2. Organizacijska/e enota/e (OE) izvajanja infrastrukturnega programa²

Zap. št.	Šifra OE	Naziv OE	Vodja OE	
1.	0618-005	Zgodovinski inštitut Milka Kosa	11698 Petra Svoljšak	
2.	0618-006	Umetnostnozgodovinski inštitut Franceta Steleta	15690 Barbara Murovec	
3.	0618-004	Inštitut za arheologijo	15155 Anton Velušček	
4.	0618-007	Muzikološki inštitut	13137 Metoda Kokole	
5.	0618-011	Inštitut za slovensko izseljenstvo in migracije	11240 Marinka Lukšič-Hacin	
6.	0618-002	Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša	23505 Kozma Ahačič	
7.	0618-008	Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede	6442 Marko Juvan	
8.	0618-009	Inštitut za slovensko narodopisje	9443 Ingrid Slavec Gradišnič	
9.	0618-015	Glasbenonarodopisni inštitut	14493 Drago Kunej	
10.	0618-017	Inštitut za kulturno zgodovino	22572 Gregor Pobežin	
11.	0618-018	Inštitut za kulturne in spominske študije	27738 Tanja Petrović	
12.	0618-012	Inštitut za raziskovanje krasa	8099 Tadej Slabe	
13.	0618-010	Geografski inštitut Antona Melika	22245 Matija Zorn	

Zap. št.	Šifra OE	Naziv OE	Vodja OE	
14.	0618-001	Paleontološki inštitut Ivana Rakovca	5794 Špela Goričan	
15.	0618-013	Biološki inštitut Jovana Hadžija	17094 Urban Šilc	
16.	0618-014	Inštitut za antropološke in prostorske študije	18930 Ivan Šprajc	
17.	0618-016	Družbenomedicinski inštitut	15883 Lilijana Šprah	
18.	0618-003	Filozofski inštitut	2155 Radivoj Riha	
19.	0618-019	Založba ZRC	34281 Aleš Pogačnik	

B. REZULTATI DELA INFRASTRUKTURNEGA PROGRAMA

3. Opis glavnih rezultatov in doseganja ciljev infrastrukturnega programa³

SLO

Infrastrukturne dejavnosti ZRC SAZU lahko glede na organizacijo, njihov obseg in ciljno skupino delimo na: (A) skupne infrastrukturne dejavnosti, ki so vodene centralizirano in postavljajo infrastrukturne temelje vsem organizacijskim enotam, vključno z dejavnostjo Založbe ZRC; (B) infrastrukturne dejavnosti sodelavcev ostalih osemnajstih organizacijskih enot, ki so prvenstveno namenjene podpori raziskovalne dejavnosti na posameznih inštitutih in (C) sodelovanje v okviru evropskih raziskovalnih infrastruktur ESFRI. O vsebinski in tehnični pestrosti infrastrukturne dejavnosti v ZRC SAZU priča tudi dejstvo, da je na letni ravni v infrastrukturni program vključenih okrog sedemdeset tehničnih ali raziskovalnih sodelavcev.

Podobno kot v preteklih letih, je bil tudi v letu 2018 večji del infrastrukturne podpore namenjen nacionalnim raziskovalnim programom ter nacionalnim raziskovalnim in aplikativnim projektom. V letu 2018 so sodelavci infrastrukturnega programa tehnično in strokovno podpirali 17 raziskovalnih programov, ki so potekali v ZRC SAZU, in en zunanji program, 44 temeljnih in aplikativnih raziskovalnih projektov, katerih nosilci smo bili sami, in 25 projektov, pri katerih smo sodelovali. V manjšem obsegu se je infrastrukturna dejavnost vključevala tudi v enajst podoktorskih projektov in v petnajst ciljno naravnanih projektov (CRP). Sodelovanje infrastrukturnih sodelavcev se je razširilo tudi na 17 projektov, ki so jih financirala ministrstva in agencije in 23 tržnih.

A. Skupne infrastrukturne dejavnosti

Ena od najpomembnejših, centralno organiziranih infrastrukturnih dejavnosti poteka v okviru Založbe ZRC. V letu 2018 je Založba ZRC objavila svojo 1104. tiskano knjigo. Produkcija je bila nekoliko večja kot v lanskemu letu. Z letnico 2018 je izšlo 28 revijalnih števil in 62 monografij, od teh 12 zgolj v enem od elektronskih formatov (pdf, html). Vsebina knjigarne Biblos se je povečala za 10 knjig v epub-formatu; na našem predstavitvenem portalu pa je že 351 prosto dostopnih monografij v pdf-formatu. Začeli smo pripravljati nov repozitorij digitalnih publikacij, ki bo združeval v celoti dostopne e-knjige, arhivske revijalne številke in povezave do (omejenih) objav na portalu Google Books. Decembra 2018 je bilo na portalu Google Books 712 monografij. V letu 2018 so si prek te storitve obiskovalci ogledali skoraj 4 milijone strani, skupno že 18,9 milijonov (od maja 2012).

V repozitorij za elektronsko založništvo znanstvenih publikacij, delujočem v sistemu OJS;

<http://ojs.zrc-sazu.si>) je trenutno vključenih že 11 revij, od tega 3 gostujoče (2 SAZU, 1 Društvo za primerjalno književnost). Močno se je povečalo število člankov z DOI. Skupno je s to oznako opremljenih 987 člankov (od tega 20 za gostujoče revije), ki so v zadnjih 12 mesecih dobili 36.515 uspešnih poizvedb.

V letu 2018 je založba prodajno-promocijsko sodelovala na 63 prireditvah (25 jih je tudi sama organizirala). Nekatero so potekale v sodelovanju s sorodnimi slovenskimi založbami in ob podpori Javne agencije za knjigo RS. YouTube kanal ZRC SAZU ima 189 naročnikov, na njem je objavljenih 308 posnetkov z več kot 120 prireditve, tudi z novinarskih konferenc Založbe ZRC (104 posnetki, vključeni tudi na spletne strani publikacij) ter s predstavitvami v Knjigarni Azil in v Atriju ZRC (42 posnetkov).

V Atriju ZRC se je v letu 2018 skupno zvrstilo 135 prireditev – od literarnih večerov, predavanj, okroglih miz, novinarskih konferenc, javnih tribun, simpozijev, razstav, kongresov, umetniških festivalov, koncertov, filmskih projekcij do družabnih srečanj.

Predstavitev znanstvenih monografij v prosto dostopnem programu *Open Monograph Press* ni stekla po načrtih. Zataknilo se je pri avtomatiziranem vnosu metapodatkov v OMP iz baze podatkov knjižnih izdaj Založbe ZRC. Pripravljena ostaja le testna različica predstavitve monografije MoMoWo, ki pa še ni javno dostopna.

Izšla je tretja knjiga NSBL (gesla o osebnostih in družinah, katerih priimek se prične s črkami od Ble do But). Do sedaj je bilo v tiskani izdaji leksikona objavljenih 723 gesel (1. zv. 189, 2. zv. 257 in 3. zv. 277). Na spletnem portalu Slovenska biografija je bilo v okviru NSBL do konca leta objavljenih 846 gesel.

Potekala so dela za izdajo četrtega zvezka NSBL (gesla o osebnostih in družinah, katerih priimki se začnejo s črkami C, Č in Ć). Ožje uredništvo, ki deluje v novi sestavi, se je sestalo na šestih sejah. Sprejelo je bilo več pomembnih odločitev, mdr. da bodo od tretjega zvezka dalje gesla NSBL najprej objavljena na spletnem portalu Slovenska biografija in le izbrana v knjigi.

Za objavo na spletnem portalu Slovenska biografija je bilo pripravljenih 663 gesel iz Primorskega slovenskega biografskega leksikona (osebnosti in družine, katerih priimki se začnejo s črkami T, U, V, W, Z in Ž).

V sodelovanju z Biblioteko SAZU smo po zaključeni digitalizaciji 270.000 skeniranih kataložnih listkov knjižnega fonda ZRC SAZU in SAZU, ki so od oktobra 2017 dostopni v iskalniku na spletni strani: <http://katalog.sazu.si/>, nadaljevali z uparjanjem podatkov iz baze COBIB. V ta namen smo podpisali pogodbo s podjetjem ArhivPro d.o.o. iz Zagreba.

Za potrebe uspešnejšega vodenja poslovnih procesov smo konec leta 2018 v ZRC SAZU izvedli postopek javnega naročanja za nakup novega procesno in dokumentno podprtega poslovnega informacijskega sistema (PIS), s katerim bo mogoče učinkovito in kakovostno podpreti procese na treh področjih delovanja in vsebuje:

- (a) projektni informacijski (pod)sistem, ki procesno omogoča načrtovanje, spremljanje in poročanje človeških in finančnih virov po projektih;
- (b) kadrovske informacijske (pod)sisteme, ki zajema spremljanje in poročanje podatkov o zaposlenih delavcih, prisotnostih, njihovih stroških dela, delovnih mestih, varstvu pri delu in
- (c) dokumentni informacijski (pod)sistem za upravljanje dokumentov in procesov ter arhiviranje dokumentov.

Procesi vseh treh (pod)sistemov bodo programsko podprti z DMS (Document Management System), saj želimo dolgoročno in s kasnejšimi nadgradnjami omogočiti prehod na brezpapirno poslovanje.

B. Infrastrukturne dejavnosti osemnajstih organizacijskih enot

Zgodovinski inštitut Milka Kosa (ZIMK)

Sodelavke in sodelavci Zgodovinskega inštituta Milka Kosa so raziskovali slovensko zgodovino od zgodnjega srednjega veka do konca prve svetovne vojne. Temeljno vsebinsko usmeritev raziskovalnega in infrastrukturnega dela je v preteklem letu predstavljala:

- podatkovna zbirka umrlih za posledicami španske gripe v letih 1918-1919;
- podatkovna zbirka za spletni historični atlas Kranjske v 19. stoletju;
- dopolnjevanje in vzdrževanje spletne aplikacije Historična topografija Slovenije ter priprava nove, izpopolnjene verzije;
- zbiranje gradiva za historično topografijo Primorske;
- evidenca padlih Slovencev v 1. svetovni vojni;
- javne plemične diskusije Gradovi na razpotju (aprila 2017 diskusija na temo Vizije za celovit pristop k reševanju grajske dediščine na Slovenskem);
- sodelovanje (glavno uredništvo, področno uredništvo, avtorstvo) pri Novem Slovenskem biografskem leksikonu;
- uredništvo Izvestij RP NG;
- zbirka Centralna kartoteka srednjeveških listin;
- organizacija in soorganizacija znanstvenih konferenc (Tridesetletna vojna in slovenski etnični prostor v prvi polovici 17. stoletja. Znanstveni posvet. Atrij ZRC, Ljubljana, 23.–24. 5. ; Slovenski prelom 1918. Znanstveni simpozij. Soorganizatorji: Slovenska matica, Inštitut za novejšo zgodovino, Zgodovinski inštitut Milka Kosa, Dvorana Slovenske matice, Ljubljana, 24.–25. 10.; Gradovi na razpotju: Revitalizacija gradov v okviru javno-zasebnega partnerstva – izkušnje gradu Rihemberk. Okrogla miza. Udeleženci: Nataša Kolenc, Mestna občina Nova Gorica, Ernesta Drole, novogoriška enota ZVKDS, Metka Špacapan, podjetje ARCTUR d.o.o, ekonomist in strokovnjak za JZP Domagoj Dodig, hrvaška Agencija za investicije in konkurenčnost, koordinator M. Preinfalk. Dvorana Zemljepisnega muzeja GIAM ZRC SAZU, Ljubljana, 13. 11.; Prelomni dogodki leta 1918. Mednarodni znanstveni simpozij. Soorganizatorji: Zgodovinski inštitut Milka Kosa, Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru, Zgodovinsko društvo dr. Franca Kovačiča v Mariboru, Oddelek za zgodovino Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, Inštitut za novejšo zgodovino, Inštitut Nove revije. Maribor, 4. – 6. 12.; Jewish Soldiers in the First World War. Razstava. Western Galilee Colelge, Ako (Izrael), 12. 12.; Družbena in identitetna mobilnost v slovenskem prostoru med poznim srednjim vekom in razpadom habsburške monarhije. Znanstveni posvet. Prešernova dvorana SAZU, Ljubljana, 18. 12.);
- delo v specializirani knjižnici (v Ljubljani se hrani tudi znanstveni del rokopisne in knjižne zapuščine Franca in Milka Kosa ter Boža Otorepca, v izpostavi na Raziskovalni postaji v Novi Gorici pa zapuščina Henrika Tume), sodelovanje z uporabniki.

Umetnostnozgodovinski inštitut Franceta Steleta (UIFS)

Osnovna infrastrukturna dejavnost je bila podpora raziskovalnemu programu *Slovenska umetnostna identiteta v evropskem okviru*, temeljnim projektom *Profano v sakralnem: reprezentacija posvetnih interesov v cerkveni umetnosti*; *Umetnostna prezentacija plemstva: Naročništvo na Štajerskem v zgodnjem novem veku*; *Umetnina kot odsev znanja in povezovanja: pomen izobrazbe in družbene vpetosti umetnikov in naročnikov v poznem srednjem in zgodnjem novem veku*; ter aplikativnima projektoma *Mapiranje urbanih prostorov slovenskih mest v zgodovinskem okviru: modernistična Nova Gorica in njeni konteksti* in *Likovna umetnost med cenzuro in propagando od srednjega veka do konca prve svetovne vojne*, ter mednarodnemu kulturnemu projektu *MoMOWo – Women's creativity since the Modern Movement/Ženska ustvarjalnost od modernizma dalje*, drugim manjšim projektom.

Del infrastrukture je potekal kot delo v specializirani knjižnici in sodelovanje z uporabniki, zlasti na področjih spomeniškega varstva, kulture in izobraževanja (muzeji, galerije, univerze, civilna družba). Pomembnejši infrastrukturni dosežki so:

- korpusi in zbirke, sistematična fotodokumentacija umetnostnih spomenikov Slovenije;
- zbirke: leksikon umetnikov, ikonografija, umetnostni spomeniki Slovenije, virtualna knjižnica, slovenske arhitektke, gradbenice in oblikovalke in zbirka umetnost mesta Maribor in mesta Nova Gorica;
- priprava arhitekturnih posnetkov v digitalni obliki;
- priprava digitalnih vsebin;
- podpora pri izdajanju publikacij (*Umetnostna kronika, Acta historiae artis Slovenica*), zbirki *Umetnine v žepu* (Marjeta Ciglencečki, Branko Vnuk: *Ptujski dominikanski samostan*) in *Castellologica Slovenica (Dvorec Betnava)*, spletna znanstvena monografija *Women's Creativity Since the Modern Movement 1918-2018*;
- podpora pri pripravi razstav (npr. V ospredje I; V ospredje III; Kam so vse umetnine šle; Pionirke • konservatorstva na Slovenskem; Naslikana zgodovina Goriške; Nemi pričevalci; MoMoWo Travelling exhibition);
- podpora pri mednarodnem sodelovanju (mdr. RIHA), organiziranju konferenc, ozaveščanju

javnosti in prenosu znanja na uporabnike.

Inštitut za arheologijo (IZA)

Sodelavci inštituta so opravljali infrastrukturno dejavnost tako v okviru programa kot posameznih projektov. Program Arheološke raziskave je usmerjen v temeljne raziskave, katerih cilj je pridobivanje novih znanj o razvoju človeka in družbe v najstarejših obdobjih jugovzhodno-alpskega prostora. V preteklem obdobju so:

- nudili tehnično in strokovno podporo pri izvajanju programa in projektov;
- vodili terensko in laboratorijsko delo (meritve, izkopavanja, pripravo palinoloških in arheobotaničnih vzorcev za laboratorijske analize ter obdelavo arheozoološkega gradiva);
- obdelali terensko dokumentacijo;
- izdelali in oblikovali grafično dokumentacijo (risarsko dokumentiranje arheoloških najdb, izdelava načrtov, skeniranje in priprava slikovnega gradiva za tisk, razstavne plakate in oblikovanje panojev);
- vzpostavili podatkovne zbirke in popise za nadaljnje analize ter vrednotenja arheoloških podatkov;
- nudili tehnično in strokovno podporo pri objavah in prezentacijah raziskav;
- urejali digitalne zbirke: ARKAS, ZBIVA, PTUJ, LIBERA, DIGITALNI ARHIV arheoloških raziskav, podatkovno zbirko poznoantične naselbinske keramike z območja Slovenije, spletno zbirko člankov v Arheoloških vestnikih, spletno zbirko člankov v *Studia mythologica Slavica*, zbirko spletnih monografij Inštituta za arheologijo;
- urejali analogne zbirke: Topografski zapisniki (zbirka terenskih zapisnikov arheoloških najdišč), Elaborati in poročila (zbirka dokumentov arheoloških terenskih akcij), Fototeka (zbirka fotografskih posnetkov arheoloških terenskih akcij in gradiva), Planoteka (zbirka načrtov in geodetskih posnetkov arheoloških najdišč Slovenije), Katalog inštitutskega knjižničnega fonda;
- urejali naravoslovne referenčne zbirke za arheologijo: zbirka arheozooloških vzorcev, zbirka makrobotaničnih vzorcev, zbirka palinoloških vzorcev;
- tehnično urejali, oblikovali (*E-Monographiae Instituti Archaeologici Sloveniae*) in pripravili za tisk publikacije (*Arheološki vestnik*, *Opera Instituti Archaeologici Sloveniae*);
- organizacija nacionalno pomembnega znanstvenega sestanka *Dan bronaste dobe 2018* in soorganizacija *9. Grošljevega simpozija*.

Muzikološki inštitut (MI)

Infrastrukturna dejavnost Muzikološkega inštituta podpira raziskovanje nacionalne glasbene dediščine od srednjega veka do 20. stoletja in se zrcali v naslednjih aktivnostih:

- nacionalni Register starejše glasbene dediščine na Slovenskem RISM (*Répertoire International des Sources Musicales*) v sodelovanju s centralno redakcijo v Frankfurtu na Majni; skupaj že 4571 popisanih enot iz slovenskih arhivov in knjižnic);
- mednarodni elektronski popis glasbene literature (= RILM - *Répertoire International de Littérature Musicale* s sedežem v New Yorku);
- spletna knjižna zbirka *Slovenska glasbena dediščina* (<http://ezb.ijs.si/sgd>);
- osma sezona šestih letnih koncertov cikla *Harmonia concertans – Stara glasba na Novem trgu*;
- izdajanje serije znanstvenokritičnih notnih izdaj starejše glasbene dediščine *Monumenta artis musicae Sloveniae* in podserije *Supplementa* (skupaj že 67 zvezkov);
- priprava pogovora na temo *Renesančni skladatelj Giacomo Gorzanis (ok. 1530–po 1574) in njegova glasba danes* z gosti na Italijanskem inštitutu za kulturo v Sloveniji;
- priprava gesel za Novi SBL in in področno uredništvo za glasbo, snovanje mednarodnega simpozija *Syntagma Musicum 1619 ~ 2019*, izdajanje licenčnih kopij posameznih skladb iz zbirke MAMS, vodenje in urejanje knjižnice, podpora pri izdajanju del (K- Trček Marušič) in revije *De musica disserenda*.

Inštitut za slovensko izseljenstvo in migracije (ISIM)

Inštitut, katerega prioriteta naloga je preučevanje narodne in kulturne identitete slovenskega izseljenstva in raziskovanje različnih vidikov priseljevanja, je nadaljeval z informacijsko, dokumentacijsko in predstavitveno dejavnostjo na področju migracijskih študij, predvsem z zbiranjem, obdelavo, arhiviranjem, digitalizacijo in objavljanjem podatkov o Slovencih po svetu in priseljencih v Sloveniji. Pomembnejši dosežki so:

- zaokrožena in javno objavljena zbirka *Življenjske zgodbe* (<http://zgodbe.zrc-sazu.si/index.html#gradiva>), ki jo sodelavci dopolnjujejo;

- ureditev in podpora selitvi arhivsko-dokumentacijskega gradiva s področja, ki ga pokriva ISIM, v arhivske prostore Raziskovalne postaje Ig;
- prevzem in ureditev arhivske zbirke in knjižničnega gradiva dr. Marjana Drnovška v trajno last in uporabo (ureditev korpusa dr. Marjana Drnovška);
- Knjižnični fond se je povečal za 79 monografij in 73 serijskih publikacij;
- prevzem in ureditev zbirke gradiv Anice Mikuš Kos v trajno last in uporabo;
- sodelovanje pri izdajanju raznih znanstvenih in strokovnih publikacij v okviru organizacije izobraževanj s področja medkulturnega izobraževanja ter drugih izvedb nacionalnih ali mednarodnih strokovnih srečanj v Ljubljani;
- razvoj in objava E-učilnice za izobraževanje z gradivi s področja krepite socialnih in državljskih kompetenc strokovnih delavcev (<https://lezdrugimismo.si/sl/e-ucilnica>);
- razvoj in objava e-observatorija s področja varnosti in zdravja pri delu napotenih delavcev (v angl. jeziku: *Transnational Observatory on Occupational Safety and Health of Posted Workers*) (<http://www.poosh.eu/>);
- razvoj in objava informacijske platforme Danube Compass – Kompas Podonavja (<http://si.danubecompass.org/?lang=sl>) za nove prebivalce Podonavske regije;
- razvoj, objava in informiranje ljubljanske in graške lokalne skupnosti o priložnostih etničnega podjetništva (<http://www.urbandiversity.eu/>);
- podpora mednarodnemu podiplomskemu študiju migracij MA - *Migration and Intercultural Relations* (Erasmus Mundus);
- priprava gesel za Novi SBL II in področno uredništvo za izseljenstvo;
- urednikovanje in izdaja revij *Dve domovini/Two Homelands* in *AEMI Journal* ter zbirke *Migracije*;
- prehod revije *Dve domovini/Two Homelands* v Open Journal Systems;
- objava informacij, vsebine in rezultatov nacionalnih raziskovalnih programov ter mednarodnih projektov na inštitutski spletni strani ter preko socialnih omrežij (<https://www.facebook.com/smi.zrc.sazu/>);
- evidentiranje, urejanje in digitaliziranje terenskega gradiva in podatkov, zbranih v okviru raziskovalnega programa Narodna in kulturna identiteta slovenskega izseljenstva v kontekstu raziskovanja migracij.

Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša (ISJFR)

Infrastrukturalna dejavnost Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša, ki se v Sloveniji edini ukvarja s temeljnimi raziskavami slovenskega jezika in dobiva v ta namen tudi dodatna infrastrukturna sredstva Slovenske akademije znanosti in umetnosti, je temeljila na:

- podpori raziskovalnemu programu Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju;
- urejanju več izredno obsežnih podatkovnih zbirk;
- leksikografiji in izdelovanju lingvističnih atlasov;
- digitalizaciji jezikovnega gradiva in pripravi besedilnega korpusa za vključitev v program besednih skic;
- razvoju sistemov za geolingvistično predstavitev narečnega gradiva;
- vzdrževanju besedilnega korpusa;
- vzdrževanju ustreznih računalniških slovaropisnih aplikacij;
- vzpostavitvi in vzdrževanju terminološkega portala *Terminologišče* (<http://isjfr.zrc-sazu.si/terminologisce#v>);
- izvajanju aktivnosti v *Jezikovni svetovalnici* (<http://isjfr.zrc-sazu.si/svetovalnica#v>), kjer odgovarjajo na jezikovna vprašanja, ki jih zastavlja zahtevnejša jezikovna javnost;
- izvajanju aktivnosti v *Terminološki svetovalnici* (<http://www.fran.si/152/terminolosko-svetovanje>), kjer odgovarjajo na jezikovna vprašanja strokovnjakov različnih strok;
- pripravi nove izdaje *Slovarja slovenskega knjižnega jezika*, ki izhaja na portalu Fran kot rastoči slovar;
- vzpostavitvi in nadgrajevanju slovarskega portala *Fran* (www.fran.si), ki združuje slovarje, slovenistične jezikovne vire in portale, ki so nastali ali še nastajajo na inštitutu;
- uredniški dejavnosti dveh revij, *Jezikoslovni zapiski* in mednarodni *Slovenski jezik / Slovene Linguistic Studies* ter treh knjižnih zbirk, *Slovarji*, *Linguistica et philologica* in *Lingua Slovenica*.

Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede (ISLLV)

Rezultate infrastrukturne dejavnosti inštituta je mogoče strniti v več vsebinskih sklopov:

- prijava projekta digitalizacije kartotek literarnih terminov in tujih avtorjev v sodelovanju s kolegi iz UNG in FRI;
- dopolnjuje se spletni Register slovenskih rokopisov 17. in 18. stoletja; to je prvi digitalni

register rokopisov v Sloveniji;

- eZISS: Elektronske znanstvenokritične izdaje slovenskega slovstva ponujajo znanstveno predstavitev besedil od srednjega veka do 20. stoletja s faksimili, prepisi, kritičnim aparatom in avdiovizualnimi posnetki, prosto dostopno na svetovnem spletu;
- *Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev* - izšla sta dva nova zvezka zbirke; vse izdaje omogočajo tudi digitalno objavo;
- uvedena je bila nova knjižna zbirka *Apes academicae*, njen drugi zvezek pa je monografija Gerharda Giesemanna *Teologija reformatorja Primoža Trubarja*;
- urejanje področja literature in literarnih ved v Slovenskem biografskem leksikonu II.

Inštitut za slovensko narodopisje (ISN)

Inštitut gradi dva obsežnejša dokumentacijska oz. arhivska razdelka: (1) t. i. Arhiv snovne in nesnovne dediščine (dokumentacijski oddelek ISN) in (2) specialne zbirke avdiovizualne dokumentacije (Avdiovizualni laboratorij ISN), ob tem pa oba nudita podporo raziskovalcem in zunanjim uporabnikom.

V letu 2018 je Arhiv snovne in nesnovne dediščine nadaljeval z dokumentiranjem gradiva: (a) zapuščine akad. dr. Milka Matičetovega (skeniranih je bilo 20 terenskih zvezkov); (b) posojene zapuščine Lajka Milisavljevića (digitalizacija zadnjih 124 diapozitivov); (c) urejal terensko slikovno, zvočno in pisno gradivo potekajočih nacionalnih in mednarodnih raziskav; (č) skenirano in digitalizirano je bilo gradivo za potrebe knjižnih publikacij; (d) digitaliziral Štrekljevo zapuščino (po dogovoru z NUK) – digitaliziran je bil prvi del rokopisov pripovednega gradiva Gašperja Križnika in Karla Štreklja z začetka 20. stoletja; 995 tiff-skenogramov). Poleg tega je dokumentacijski oddelek: (e) raziskovalkam in raziskovalcem pomagal pri pripravi objav, nastopov (znanstvena in strokovna srečanja, mediji idr. javni nastopi) in novih raziskovalnih projektov; (f) sodeloval pri izdajanju znanstvenih revij *Studia Mythologica Slavica* in *Traditiones*; (g) urejal spletne strani inštituta; (h) sourejal Facebook stran projekta *Živa coprnija*; (i) nudil podporo za delo pri *Novem slovenskem biografskem leksikonu*.

V Avdiovizualnem laboratoriju: (a) digitalni arhiv obsega 197 zbirk s 4003 fotografijami (z geslom je dostopen v omrežju ZRC SAZU, <http://isn3.zrc-sazu.si/fototeka/index.php>); (b) zbirka AV dokumentacije je do konca leta 2018 narasla na 1581 enot (digitalizirana metapodatkovna zbirka je dostopna v omrežju ZRC SAZU, http://isn3.zrc-sazu.si/avl_arhiv/index.php); (c) AVL je začel vnašati enote primarnih folklorističnih slovstvenih virov v repozitorij ARZENAL 2 in sodeluje pri izgradnji repozitorija; (č) vzdrževal spletni/podatkovni strežnik, štiri računalniške metapodatkovne baze in arhivske aplikacije ter dve spletni strani; (d) v sodelovanju s Slovenskim etnološkim društvom je organiziral vsakoletni mednarodni posvet in festival *Dnevi etnografskega filma*; (e) vodil *Poletno šolo vizualne etnografije*; (f) nudil opremo in podporo za video-dokumentacijsko snemanje za potrebe ZRC SAZU in občasno sam izvedel določene obveznosti; (g) pomagal z opremo, uslugami ali nasveti študentom s področja etnologije in antropologije; muzejem, društvom; (h) lokalnim skupnostim nudil svoj obsežen arhiv etnografskih filmov in pomagal pri restavriranju njihovih pomembnih starih filmov ali avdiovizualnega gradiva; (i) sodeloval pri projektu digitalne humanistike DARIAH.

Glasbenonarodopisni inštitut (GNI)

Inštitut s kontinuiranimi in specifičnimi folklorističnimi in etnološkimi raziskavami osvetljuje vprašanje recepcije, posredovanja in spreminjanja prvin ljudske duhovne kulture. V okviru infrastrukturne dejavnosti se inštitut osredotoča predvsem na pridobivanje novega terenskega gradiva in urejanje, obdelovanje in dostopnost velike zbirke avdio, vizualnega in rokopisnega arhivskega gradiva. Opravljene so bile predvsem naslednje naloge:

- sistematična digitalizacija zvočnega arhivskega gradiva in obdelava ter priprava gradiv s pomočjo avdio postaje;
- zaščita, dokumentiranje, obdelava, digitalizacija in arhiviranje zvočnega, fotografskega in video gradiva ter notnih zapisov rokopisnih transkripcij, pridobljenih na terenu ali iz drugih virov;
- priprava in obdelava zvočnega, avdio, video in foto gradiva za razne multimedijske publikacije (avdio zgoščenke, video produkcije in drugo);
- strokovna pomoč sodelavcem – tehnični nasveti pri pripravi snemalnih naprav, pregled posnetega gradiva in pomoč pri snemanju;
- podpora pri vzdrževanju in upravljanju baz podatkov s pomočjo metapodatkovnega, korpusnega strežniškega sistema;

- prenos, obdelava, pregled in priprava terenskega gradiva za arhiviranje;
- urejanje in varovanje slikovnega in tekstovnega gradiva ter dokumentacije;
- obdelava knjižničnega gradiva, njegovo urejanje, hranjenje in omogočanje dostopa javnosti;
- urejanje in vzdrževanje spletnih strani inštituta;
- sodelovanje pri izvedbi prireditev, znanstvenih posvetov in razstav: mednarodni simpozij *Ali slišimo glasbe manjšin?* v okviru projekta *Glasba in etnične manjšine: (trans)kulturalna dinamika po letu 1991*, Ljubljana, Atrij ZRC, 23.–25. 8; sodelovanje pri razstavi *Slovenska slovstvena folkloristika in ljudska balada*: razstava v Knjižnici Prežihov Voranc, Ljubljana, 25.–30. 6.; organizacija koncerta *Zajuckaj in zapoj. Ura je dvanajst odbila* - predstavitev ljudskih pesmi, ki so spremljale poslednje slovo, z neposrednim prenosom Radia Prvi, RTV Slovenija; 19. 10., soorganizacija koncerta *Se tičice lepo pojo* pevske skupine Cintare, 16. 11. in *Letnega koncert KED Folk Slovenija*, 24. 11.;
- podpora pri izdaji publikacij v okviru zbirke Folkloristika in Folkloristični zvezki: monografiji *Slovenska ljudska balada, Vi čuvarji ste obmejni: pesemska ustvarjalnost Goriških brd v procesih nacionalizacije kulture*;
- sodelovanje pri informatizaciji in ureditvi Digitalne zbirke gramofonskih plošč (DZGP) ter pripravi za predstavitev na spletu.

Inštitut za kulturno zgodovino (IKZ)

Osrednji del infrastrukturne dejavnosti inštituta za kulturno zgodovino je povezan s posodobitvijo slovenskega biografskega leksikona), ki bo nadgradnja izjemne leksikografske publikacije, ki je izhajala celih 65 let, od leta 2009 pa je javno dostopna tudi prek svetovnega spleta. Pri prenovljeni izdaji sodelujejo strokovnjaki z vseh 18 inštitutov in Založbe ZRC in večje število zunanjih avtorjev. V okviru potekajočega infrastrukturnega programa so:

- v bio-bibliografski podatkovni zbirki oblikovali več sto novih osebnih map in dopolnjevali obstoječe;
- posodobili geslovnik za Novi Slovenski biografski leksikon;
- zbirali in urejali arhivsko gradivo;
- pripravili gesla, objavljena v Primorskem slovenskem biografskem leksikonu, za objavo na spletnem portalu Slovenska biografija;
- izdali tretji zvezek Novega Slovenskega biografskega leksikona (osebnosti s priimki Ble do But), v pripravi je četrti zvezek.

Inštitut za kulturne in spominske študije (IKŠŠ)

Programsko zelo interdisciplinarno usmerjen inštitut je infrastrukturno dejavnost usmerjal v:

- dopolnjevanje zbirke partizanskih in domobrantskih spomenikov na Slovenskem;
- urejanje zbirke spomenikov in prostorov socialistične industrijske kulturne dediščine na prostoru nekdanje Jugoslavije;
- dopolnjevanje in urejanje spletnega zemljevida z zvoki Ljubljane (<https://soundsofljubljana.zrc-sazu.si/protest-sounds/>)
- vzpostavitev, dopolnjevanje in urejanje spletnega portala Glasba, afekt, politika (<https://musicaffectpolitics.zrc-sazu.si>)
- posodabljanje in vzdrževanje spletnih strani inštituta, raziskovalnega bloga in spletne strani tekočih projektov;
- strokovno-tehnično podporo pri organizaciji predavanj;
- uredniško in strokovno-tehnično delo pri knjižni zbirki Kulturni spomin Založbe ZRC;
- knjižnično dejavnost Inštituta za spominske in kulturne študije.

Inštitut za raziskovanje krasa (IZRK)

V zadnjih letih posveča inštitut vse več pozornosti preučevanju ekoloških zmogljivosti krhke kraške pokrajine, njenemu varovanju in smiselnemu načrtovanju življenja v njej, zato je infrastrukturna dejavnost obsegala:

- povečanje vsebinskega obsega 41 zbirke s področja speleologije, geologije, geomorfologije, hidrologije in ekologije ter mikrobiologije, kar pomeni kvalitetnejšo osnovo za nadaljnje delo v okviru programa Raziskovanje krasa ter več mednarodnih in nacionalnih projektov;
- vzorčenje sedimentov, kamnin in sige ter njihovo obdelavo;
- geodetske meritve kraških jam in dopolnjevanje, urejanje in obdelavo zbirke Kataster kraških jam v Sloveniji, ki jo inštitut vodi skupaj z Jamarsko zvezo Slovenije in Društvom za

- raziskovanje jam Ljubljana;
- zvezne meritve jamske mikroklimе, na notranjskem krasi pa zvezne meritve fizikalnih parametrov preniklih in izvirnih voda ter zajem vzorcev za kemijske in mikrobiološke analize v laboratoriju;
- dopolnjevanje zbirke kraških skalnih oblik, ki obsega več kot 20.000 fotografij, ter zbirke rezultatov monitoringov v Postojnskem in Predjamskem jamskem sistemu; priprava zbirke sledenj podzemnih kraških tokov za javno objavo;
- celoletne zvezne terenske meritve padavin v okviru dolgoletnih monitoringov jamske klime in kraških voda z vzporednimi analizami;
- kombinirane sledilne poskuse na območju matičnega in osamelega krasa; vzeti in analizirani so bili številni vzorci kamnin in sedimentov kot tudi biološki in mikrobiološki vzorci;
- geodetska izmera dela Postojnske jame;
- organizacijo vsakoletne mednarodne krasoslovne šole;
- izdelavo številnih grafičnih strokovnih podlag.

Geografski inštitut Antona Melika (GIAM)

Infrastrukturne dejavnosti Geografskega inštitut Antona Melika so vezane predvsem na številne mednarodne in nacionalne projekte, zemljepisni muzej in zemljepisno knjižnico, fizičnogeografski laboratorij, sedem periodičnih publikacij, digitalno kartografijo in geografski informacijski sistem ter tri stalne simpozije:

- zbiranje, upravljanje, hranjenje in obdelovanje geokodiranih podatkov za najrazličnejše projekte;
- fizikalno-kemijske analize v fizičnogeografskem laboratoriju;
- pridobivanje podatkov z brezpilotnim letalnikom;
- GIS-analize fizičnogeografskih, humanogeografskih in regionalnogeografskih slojev za zahtevnejše prostorske analize;
- priprava kartografskega gradiva in izdelovanje digitalnih zemljevidov za objave znanstvenih izsledkov raziskav;
- administrativno vodenje mednarodnih projektov;
- stalne meritve ledenika pod Skuto in Triglavskega ledenika od leta 1946 ter dopolnjevanje podatkov za bazo World glacier monitoring service (http://www.geo.uzh.ch/microsite/wgms/fog/wgms_2012_fogX.pdf);
- priprava razstav in publikacij o slovenskih ledenikih (na primer tisk slovenske in angleške različice razstave Zeleni plaz – včeraj, danes, jutri ob 70-letnici rednih opazovanj Triglavskega ledenika);
- delovanje spletne kamere na Kredarici za spremljanje Triglavskega ledenika v živo prek spleta;
- uredniško in strokovno-tehnično delo pri znanstveni reviji *Acta geographica Slovenica* ter knjižnih zbirkah *Geografija Slovenije*, *Georitem*, *GIS v Sloveniji*, *Regionalni razvoj*, *Naravne nesreče* in *Geoscapes*;
- vzpostavljane, delovanje in urejanje sistema Open Journal System za avtomatizirano urednikovanje in vnos vseh števil revij v arhiv;
- digitalizacija starejših števil geografskih revij in elaboratov;
- urejanje geografskega fotoarhiva;
- pripravljanje spletnih strani in objavljanje digitaliziranih enot na medmrežju;
- vzpostavitev in urejanje GEA (Geografskega e-atlasa), ki vsebuje tematske zemljevide za Slovenijo;
- organizacijsko, uredniško in strokovno-tehnično delo pri znanstvenih posvetih Geografski informacijski sistemi v Sloveniji, Regionalni dnevi in Naravne nesreče v Sloveniji;
- arhiviranje in digitaliziranje starejšega kartografskega, fotografskega in drugega arhivskega gradiva, ki ga katalogizirata in urejata zemljepisni muzej in zemljepisna knjižnica;
- spremljanje, dokumentiranje in ugotavljanje ogroženosti zaradi naravnih nesreč ter vzpostavitev podatkovne baze;
- delovanje zemljepisne knjižnice (vzpostavljane internih katalogov, izposoja, mednarodna izmenjava publikacij, selekcija gradiva itd.);
- delovanje Zemljepisnega muzeja (razstave, predavanja, vodenje sedmih muzejskih zbirk itd.);
- popularizacija znanstvenih dosežkov v najrazličnejših medijih.

Paleontološki inštitut Ivana Rakovca (PIIR)

Paleontološki inštitut Ivana Rakovca, ki je specializiran za tri temeljna področja geologije – paleontologijo, stratigrafijo in sedimentologijo, je v okviru infrastrukturnega programa opravljala naslednje dejavnosti:

- podpora raziskovalnemu programu Paleontologija in sedimentarna geologija in raziskovalnim projektom;
- terenske raziskave mezozojskih in kenozojskih bazenskih, platformnih in terestričnih karbonatov v Sloveniji, Španiji, Avstriji in na Hrvaškem; laboratorijska preparacija kamnin in fosilov;
- na vrstičnih elektronskih mikroskopih so leta 2018 analizirali 260 vzorcev in posneli 4000 fotografij. Na petrografskih mikroskopih so posneli 2000 digitalnih fotografij. Izdelali so 300 standardnih, 100 impregniranih in 20 poliranih zbruskov ter 40 izpirkov za mikropaleontološke raziskave;
- geološke spremljave gradbenih del, namenjene evidentiranju in ohranjanju geološke naravne dediščine;
- vzdrževanje in rekonstrukcije optične in elektronske mikroskopije;
- dopolnitve digitalne in fizične podatkovne zbirke;
- publiciranje znanstvenih dosežkov.

Biološki inštitut Jovana Hadžija (BIJH)

Raziskovalci infrastrukturnega programa nudijo predvsem podporo raziskovalnemu programu Biodiverziteta: vzorci, procesi, predikcije in ohranjanje, ki obsega raziskave v Sloveniji in globalno. Dejavnost je v preteklem letu potekala predvsem:

- na terenu – vzorčenje, prepariranje in fotografiranje živali, nabiranje, fotografiranje in herbariziranje rastlin, popisovanje na transektih, floristične in vegetacijske popise, markiranje in štetje osebkov v populacijah, meritve okoljskih parametrov, vnos prostorskih podatkov na kartografske podlage ter fotografiranje;
- v inštitutskem laboratoriju in preko bilateralnega sodelovanja tudi v gostujočih laboratorijih v ZDA – sortiranje osebkov iz vzorcev, priprava preparatov za določanje vrst, mikroskopsko fotografiranje, gojenje in opazovanje pajkov, izolacija in čiščenje genomske DNA, pomnoževanje DNA in čiščenje PCR produktov ter genetske analize;
- v kabinetih na inštitutu ter na računalniških platformah – določanje vrst živali in rastlin, vnašanje podatkov in fotografij v podatkovno bazo, analiza tkivnih preparatov, računalniško obdelovanje sekvenc DNA, izvajanje filogenetskih analiz preko tujih strežnikov in urejanje rezultatov; dopolnjevanje podatkovnih zbirk (npr. FloVegSi, Vegetacija Slovenije);
- v zooloških mokrih in suhih zbirkah ter v herbariju – urejanje in etiketiranje herbarija ter zbirk metuljev, pajkov, tkiv in dednega materiala, vzdrževanje zbirk in zastrupljanje, vodenje zbirke vegetacijskih kart;
- v sklopu založniške dejavnosti redno objavljanje znanstvene revije *Hacquetia* v odprtem dostopu.

Selitev inštituta na novo lokacijo na Igu je zahtevala tudi vzpostavitev laboratorijev in preureditev zbirk v fizični obliki.

Inštitut za antropološke in prostorske študije (IAPŠ)

Inštitut združuje antropološke raziskave v najširšem smislu, z razvijanjem in aplikacijami metod in tehnik geografskih informacijskih sistemov (GIS) in daljinskega zaznavanja. Zato je tudi infrastrukturna dejavnost inštituta zelo specifična in je obsegala:

- razvijanje novih tehnik in metod obdelave podatkov, s težiščem na laserskem skeniranju, objektni klasifikaciji satelitskih posnetkov in uporabi metod strojnega učenja;
- razvoj algoritmov za popolnoma samodejno predobdelavo in obdelavo optičnih satelitskih posnetkov;
- pripravo digitalnih modelov reliefa iz podatkov različne kakovosti;
- arhiv satelitskih podatkov optičnih sistemov Landsat in Sentinel-2 ter radarskega sistema Sentinel-1 za območje Slovenije;
- inovativno generiranje novih spremenljivk, pomembnih pri modeliranju okolja, statistično analizo njihove pomembnosti, tehnike kognitivnega kartiranja in modeliranje naravne in kulturne pokrajine;
- kombinirane visokoločljivostne postopke zajemanja, razpoznavanja in vzdrževanja prostorskih podatkov;
- preučevanje mikoreliefnih oblik z zračnim laserskim skeniranjem;

- razvoj spletne kartografske aplikacije, povezane z javno dostopnimi podatkovnimi zbirkami: dopolnili so prikaze rezultatov arheološkega rekognosciranja v jugovzhodnem delu mehiške zvezne države Campeche;
- strokovno-tehnično podporo pri socialnoantropoloških raziskavah na Papui Novi Gvineji, v Albaniji, Srbiji in Sloveniji;
- izdelavo algoritmov za obdelavo lidarskih podatkov;
- modeliranje naravnih pojavov za potrebe kmetijstva in gozdarstva.

Družbenomedicinski inštitut (DMI)

Infrastrukturne dejavnosti inštituta se nanašajo na raznovrstno podporo potekajočih raziskovalnih vsebin, kot so duševno zdravje, prenatalni stres, stres v delovnem okolju, nasilje in stiske v digitalni dobi, migracijski in drugi demografski procesi, ambivalentni, solidarni in konfliktni odnosi med spoloma in generacijami različnih družbenih skupin.

Infrastrukturne dejavnosti obsegajo:

- promocijske aktivnosti na področju obvladovanja psihosocialnih tveganj na delovnem mestu in nasilja v družini, namenjene strokovni in laični javnosti (udeležba na strokovnih srečanjih in okroglih mizah, obvestila v medijih, izvedba strokovnih izobraževanj);
- obveščanje javnosti in kritična preizpraševanja uporabe sodobnih naprednih orodij in tehnoloških intervencij na področju zdravstva (udeležba na strokovnih in znanstvenih posvetih, intervjuji v javnih medijih);
- izvedbe pilotnih intervjujev z uporabniki in izvajalci zdravstvenosocialnih storitev na področju duševnega zdravja z namenom oblikovanja široke izobraževalne platforme na področju prepoznavanja in spoprijemanja z motnjami razpoloženja (spletna učilnica, delavnice, priročniki in vodiči);
- informiranje in ozaveščanje o pomenu duševnega zdravja (novinarske konference, predstavitve programa OMRA v tiskanih in elektronskih medijih);
- kvalitativne in kvantitativne evalvacije učinkov delavnic o prepoznavanju in rešitvah težav, povezanih s stresom, depresijo, anksioznimi in drugimi duševnimi motnjami (vzpostavljena baza podatkov o ravni pismenosti o motnjah razpoloženja in vedenjskih namerah udeležencev delavnic, ki je bila oblikovana s pomočjo intervjujev in evalvacijskih vprašalnikov);
- predstavitev rezultatov tekočega in zaključenega raziskovalnega dela na mednarodnih konferencah (Ljubljana, Split, Zagreb, Sarajevo, Atene, Padova);
- organizacijo javnih izobraževalnih dogodkov (predavanj in delavnic) v Ljubljani ob svetovnem dnevu duševnega zdravja;
- posodabljanje in vzdrževanje spletnih strani inštituta, in spletnih strani tekočih projektov.

Filozofski inštitut (FI)

Infrastrukturna dejavnost inštituta, ki temelji na štirih temeljnih problemskih oseh, in sicer filozofiji v razmerju z znanostjo, filozofiji v razmerju z umetnostjo, filozofiji v razmerju s politiko in filozofiji v razmerju s filozofijo, je bila udeležena kot:

- strokovno-tehnična podpora pri delu na raziskovalnem programu in projektih;
- strokovno-tehnična podpora pri Podiplomski šoli ZRC SAZU;
- strokovno tehnična podpora pri organizaciji kolokvijev in ciklusov predavanj;
- uredniško in strokovno-tehnično delo pri Filozofskem vestniku (oblikovanje slovenske filozofske terminologije);
- uredniško in strokovno-tehnično delo pri Založbi ZRC – Zbirki Philosophica in Historia Scientiae (oblikovanje slovenske filozofske terminologije);
- ažuriranje in posodabljanje spletnih strani Filozofskega inštituta in Filozofskega vestnika;
- knjižnična dejavnost Filozofskega inštituta ZRC SAZU (osrednja slovenska filozofska knjižnica);
- sodelovanju pri Novem Slovenskem biografskem leksikonu (področno uredništvo, avtorstvo);
- uredništvo letnega poročila ZRC SAZU o delu.

C. Sodelovanje v okviru evropskih raziskovalnih infrastruktur ESFRI

ZRC SAZU se je z večletnimi prizadevanji pridružil štirim evropskim raziskovalnim infrastrukturam ESFRI, ki jih je Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport v Načrtu razvoja raziskovalnih infrastruktur 2011–2020 uvrstilo na seznam nacionalno pomembnih

projektov. Zato je del infrastrukturne dejavnosti bilo namenjene tudi izvajanju načrtanih aktivnosti DARIAH, LIFEWATCH, CLARIN in EPOS, katerih rezultati so natančneje za vsak program posebej predstavljeni v točki 12 v poglavju *Pomen za podporo sodelovanju pri mednarodnih infrastrukturnih projektih*.

4. Realizirana podpora infrastrukturnega programa raziskovalnim programom⁴

SLO

Temeljno poslanstvo infrastrukturnega programa *Naravna in kulturna dediščina* je bilo leta 2018 nuditi informacijsko, dokumentacijsko in prezentacijsko podporo osemnajstim raziskovalnim programom. Od teh jih sedemnajst poteka na ZRC SAZU, eden (P5-0217) pa v sodelovanju s Pravno fakulteto Univerze v Ljubljani.

Sistematično kontinuirano delo se je nadaljevalo pri raziskovalnih programih:

- (P6-0052, Preinfalk), Temeljne raziskave slovenske kulturne preteklosti,
- (P6-0061, Murovec), Slovenska umetnostna identiteta v evropskem okviru,
- (P6-0064, Velušček), Arheološke raziskave,
- (P6-0004, Kokole), Raziskave slovenske glasbene preteklosti,
- (P5-0070, Žitnik Serafin/Kalc), Narodna in kulturna identiteta slovenskega izseljenstva v kontekstu raziskovanja migracij,
- (P6-0038, Ahačič), Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju,
- (P6-0024, Juvan), Literarnozgodovinske, literarnoteoretične in metodološke raziskave,
- (P6-0088, Fikfak), Etnološke in folkloristične raziskave kulturnih prostorov in praks,
- (P6-0111, Golež Kaučič), Folkloristične in etnološke raziskave slovenske ljudske duhovne kulture,
- (P6-0094, Grdina/Pobežin), Biografije, mentalitete, epohe,
- (P6-0119, Slabe), Raziskovanje krasa,
- (P6-0101, Komac), Geografija Slovenije,
- (P1-0008, Goričan), Paleontologija in sedimentarna geologija,
- (P1-0236, Kuntner), Biodiverziteteta: vzorci, procesi, predikcije in ohranjanje,
- (P6-0079, Šprajc), Antropološke in prostorske raziskave,
- (P6-0347, Luthar), Historične interpretacije 20. stoletja,
- (P6-0014, Zupančič Žerdin), Pogoji in problemi sodobne filozofije,
- (P5-0217, Strban), Vključevanje pravnega izrazja evropskega prava v slovenski pravni sistem.

5. Realizirana podpora infrastrukturnega programa raziskovalnim projektom⁵

SLO

Poleg raziskovalnih programov so raziskovalni temeljni in aplikativni projekti glavni vir financiranja dejavnosti ZRC SAZU. V zadnjih letih se je, žal, zmanjšalo število lastnih projektov, a povečal delež projektov, pri katerih sodelujemo kot zunanja organizacija. Z zvezdico so označeni nosilci projektov, ki so zaposleni na drugih raziskovalnih inštitucijah, z znakom plus pa nosilci, ki niso del kadrovske strukture navedene organizacijske enote, ampak delujejo na drugih inštitutih ZRC SAZU. V preteklem letu smo ohranili sedem podoktorskih projektov. Vsi v nadaljevanju našeti projekti so zahtevali večji ali manjši obseg infrastrukturne podpore, ki je bila povezana:

- (a) **s terenskim delom** (arheološke, paleontološke in umetnostnozgodovinske raziskave, geodetske meritve, sledilni poskusi voda, meritve kraških jam, kartiranje vegetacije in biotopov, fotografiranje objektov, popisovanje umetnostno topografskih podatkov, obiski arhivov, muzejev in drugih inštitucij doma in v tujini, etnološke, folkloristične in antropološke raziskave, snemanje dokumentacijskih filmov ...),
- (b) **z dokumentacijsko dejavnostjo** (laboratorijske obdelave terenskih vzorcev, vnašanje rezultatov vzorcev, gradiva in podatkov, razvrščanje in katalogiziranje gradiva, arhiviranje, statistične obdelave vzorcev ...),
- (c) **z informacijsko dejavnostjo** (tekstološke analize, fotografiranje, skeniranje in digitaliziranje rokopisnih virov ali tiskov, prilagajanje že digitaliziranih ali digitalno nastalih

baz podatkov aktualnemu formatu xml, geografskimi informacijskimi sistemi, spletne objave rezultatov, ...),

Seznam raziskovalnih projektov po organizacijskih enotah:

Zgodovinski inštitut Milka Kosa (ZIMK)

- (J6-7069, Golec), Družbena in identitetna mobilnost v slovenskem prostoru med poznim srednjim vekom in razpadom Habsburške monarhije,
- (J6-8249, Svoljšak), Begunci - nikoli dokončana zgodba,
- (J6-9358, Kosi), Zgodovinski atlas slovenskih mest,
- (J6-9439, Oter Gorenčič+), Umetnina kot odsev znanja in povezovanja. Pomen izobrazbe in družbene vpetosti umetnikov in naročnikov v poznem srednjem in zgodnjem novem veku,
- (L6-7134, Vidmar+), Prepovedane knjige na Slovenskem v zgodnjem novem veku,
- (L7-8282, Lazarini*), Likovna umetnost med cenzuro in propagando od srednjega veka do konca prve svetovne vojne,
- (L7-9424, Bizjak), Toponomastična dediščina Primorske.

Umetnostnozgodovinski inštitut Franceta Steleta (UIFS)

- (J6-7410, Vidmar*), Umetnostna prezentacija plemstva: Naročništvo na Štajerskem v zgodnjem novem veku,
- (J6-8249, Svoljšak+), Begunci - nikoli dokončana zgodba,
- (J6-9439, Oter Gorenčič), Umetnina kot odsev znanja in povezovanja. Pomen izobrazbe in družbene vpetosti umetnikov in naročnikov v poznem srednjem in zgodnjem novem veku,
- (L6-8262, Seražin), Mapiranje urbanih prostorov slovenskih mest v zgodovinskem okviru: modernistična Nova Gorica in njeni konteksti,
- (L7-8282, Lazarini*), Likovna umetnost med cenzuro in propagando od srednjega veka do konca prve svetovne vojne,
- (NI-0003, Murovec), Digitalizacija judovske dediščine v Sloveniji.

Inštitut za arheologijo (IZA)

- (J6-8251, Laharnar*), Predmeti in krajine. Strukturiranost notranjskih železnodobnih skupnosti,
- (J6-9358, Kosi+), Zgodovinski atlas slovenskih mest,
- (J6-9363, Blečić Kavur*), Skupnosti mrtvih, družbe živih. Pozna Bronasta doba vzhodne Slovenije,
- (J6-9450, Štular), Poselitev jugovzhodno alpskega prostora v zgodnjem srednjem veku.

Muzikološki inštitut (MI)

- (J6-7180, Pompe*), Slogovna in kompozicijsko-tehnična raznolikost slovenske glasbe od leta 1918 do sodobnosti v luči družbenih sprememb,
- (J6-9386, Zupančič), Pritok glasbenikov na Slovensko v dolgem 19. stoletju – njihov vpliv in integracija.

Inštitut za slovensko izseljenstvo in migracije (ISIM)

- (J5-7167, Žitnik Serafin/Milharčič Hladnik), Socialna, gospodarska in kulturna zgodovina slovenskega izseljenstva,
- (J5-8246, Žitnik Serafin/Lukšič Hacin), Socialna, gospodarska in kulturna zgodovina slovenskega izseljenstva 1945-2015,
- (J6-8250, Kalc), Nadzor nad migracijami na Slovenskem od Avstro-Ogrske do samostojne Slovenije,
- (J6-8258, Jelnikar+), Slovenske misijonarke v Indiji: pozabljeno poglavje v medkulturnih odnosih.

Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša (ISJFR)

- (L7-9406, Žganec Gros*), OptiLEX: Raziskave in optimizacija predstavitve leksikalnih jezikovnih viriov za implementacijo govornih tehnologij na vgrajenih sistemih,
- (Z6-9378, Meterc), Aktualna raba pregovornih izrazov slovenskega jezika: korpusni in slovaropisni vidik.

Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede (ISLLV)

- (J6-8259, Virk*), Slovenska literatura in družbene spremembe: nacionalna država, demokratizacija in tranzicijska navskrižja,
- (J6-8263, Hajdini*), Struktura in genealogija indifferene: logika - epistemologija - ideologija,
- (J6-9384, Juvan), Maj 68 v literaturi in teoriji: zadnja sezona modernizma v Franciji, Sloveniji in svetu,
- (J7-7276, Smolej*), Zgodovina doktorskih disertacij slovenskih kandidatov v Avstro-ogrski monarhiji (1872-1918),
- (L6-7134, Vidmar), Prepovedane knjige na Slovenskem v zgodnjem novem veku,
- (Z6-8260, Deželak Trojar), Jezuitske gledališke igre kot dejavnik razvoja novoveške dramatike: slovenski in srednjeevropski kontekst,
- (Z6-9385, Žejn), Izhodišča slovenske pripovedne proze.

Inštitut za slovensko narodopisje (ISN)

- (J6-7173, Jezernik*), Dediščina prve svetovne vojne: reprezentacije in reinterpretacije,
- (J6-8254, Fikfak), Zavarovana območja ob slovensko-madžarski meji. Izzivi sodelovanja in trajnostnega razvoja,
- (L6-9364, Podjed), Nevidno življenje odpadkov: Razvoj etnografsko utemeljene rešitve za upravljanje z odpadki v gospodinjstvih.

Glasbenonarodopisni inštitut (GNI)

- (N6-0044, Kunej), Spomini religioznega v arhivih ljudske glasbe,
- (J6-8254, Fikfak+), Zavarovana območja ob slovensko-madžarski meji. Izzivi sodelovanja in trajnostnega razvoja,
- (J6-8261, Pettan*), Glasba in etnične manjšine: (trans)kulturna dinamika v Sloveniji po letu 1991,
- (J6-9365, Hofman+), Glasba in politika v post-jugoslovanskem prostoru: k novi paradigmi političnosti glasbe na prelomu stoletij,
- (J6-9369, Klobčar), Pesemski odsevi medkulturnega sobivanja,
- (J7-9426, Golež Kaučič), Misliti folkloro: folkloristične, etnološke in računske perspektive in pristopi k narečju.

Inštitut za kulturno zgodovino (IKZ)

- (J6-8258, Jelnikar+), Slovenske misijonarke v Indiji: pozabljeno poglavje v medkulturnih odnosih.

Inštitut za kulturne in spominske študije (IKSŠ)

- (J6-8261, Pettan*), Glasba in etnične manjšine: (trans)kulturna dinamika v Sloveniji po letu 1991,
- (J6-9365, Hofman), Glasba in politika v post-jugoslovanskem prostoru: k novi paradigmi političnosti glasbe na prelomu stoletij,
- (Z7-8281, Kosmos), Kulturni spomin v postjugoslovanskem gledališču.

Inštitut za raziskovanje krasa (IZRK)

- (J1-8141, Gunde - Cimerman*), Porajajoči mikrobní patogeni človeške ribice (*Proteus anguinus*), endemne troglobiontske dvoživke,
- (J1-9185, Martín Pérez+), Kopenski karbonati: mineralni produkti geobioloških procesov v kritični coni,
- (J2-7322, Brilly*), Modeliranje hidrološkega odziva nehomogenih povodij,
- (J5-7178, Goličnik Marušič*), Integralni sistem poplavno vzdržnega prostorskega načrtovanja,
- (J6-8266, Viršek Ravbar*), Okoljske spremembe in kraški vodni viri: vplivi, ranljivost in prilagoditve rabe prostora,
- (J7-7100, Mulec), Naravni viri kraških turističnih jam: ravnovesje med varovanjem, izkoriščanjem in promocijo,
- (L1-7555, Gabrovšek), Razvoj in uporaba metode za količinsko in kakovostno ovrednotenje vodnih virov na krasu,
- (L6-9397, Gabrovšek), Metodologija za nadzor trajnostne rabe turističnih jam z avtomatskimi meritvami – zgledni primer – Postojnska jama,
- (L7-8268, Šebela), Krasoslovne raziskave za trajnostno rabo Škocjanskih jam kot svetovne dediščine.

Geografski inštitut Antona Melika (GIAM)

- (J6-8248, Repe*), Napravite mi to deželo nemško ? italijansko ? madžarsko ? hrvaško ! Vloga okupacijskih meja v raznorodovalni politiki in življenju slovenskega prebivalstva,
- (L1-7542, Štrumbelj*), Napredek računsko intenzivnih metod za učinkovito sodobno splošnonamensko statistično analizo in sklepanje,
- (L6-9364, Podjed+), Nevidno življenje odpadkov: Razvoj etnografsko utemeljene rešitve za upravljanje z odpadki v gospodinjstvih,
- (N6-0070, Ciglič), Primerni ekološki ukrepi na področju poplavne nevarnosti v hribovitem območju Madžarske in Slovenije,
- (NI-0003, Murovec+), Digitalizacija judovske dediščine v Sloveniji.

Paleontološki inštitut Ivana Rakovca (PIIR)

- (J1-7148, Mauko Pranjič*), 3D in 4D mikroskopija - razvoj novega učinkovitega orodja v geoloških znanostih,
- (J1-9185, Martín Pérez), Kopenski karbonati: mineralni produkti geobioloških procesov v kritični coni.

Biološki inštitut Jovana Hadžija (BIJH)

- (J1-8142, Virant-Doberlet*), Vibracijska komunikacijska omrežja: od žuželk do rastlin,
- (J1-9163, Kuntner*), Evolucijske slepe ulice: Pasti ekstremnih fenotipov,
- (Z1-8143, Gregorič), Mreže pajkov kot vir okoljske DNA.

Inštitut za antropološke in prostorske študije (IAPŠ)

- (J2-9251, Oštir*), M3Sat - Metodologija analize časovnih vrst satelitskih posnetkov različnih senzorjev,
- (J6-7085, Šprajc), Regionalni projekt Chactún: raziskava arheološke pokrajine v osrednjem majevskem nižavju,
- (J6-7480, Petrovič Šteger), Misliti bodočnost: primerjalna antropološka študija pričakovanj v jugovzhodni Evropi,
- (J6-8258, Jelnikar+), Slovenske misijonarke v Indiji: pozabljeno poglavje v medkulturnih odnosih,
- (J6-9395, Kokalj), Opazovanje suše v visoki ločljivosti z modeliranjem talnih in satelitskih podatkov,
- (Z2-8193, Marsetič), Samodejna izdelava popolnih ortoposnetkov iz podatkov zelo visoke ločljivosti,
- (Z6-9367, Bartole), Vladovanje v Pacifiku: Sepiško binško gibanje kot pacifiška oblika množične demokracije, Papua Nova Gvineja.

Družbenomedicinski inštitut (DMI)

- (/)

Filozofski inštitut (FI)

- (J6-7364, Žižek*), Jezik in znanost: možnost realizma v moderni filozofiji,
- (J6-8264, Šumič Riha), Evropa kot filozofska ideja in politični subjekt.
- (J6-9392, Zupančič Žerdin), Problem objektivnosti in fikcije v sodobni filozofiji.

6. Realizirana podpora infrastrukturnega programa razvojnim programom in projektom⁶

SLO

Infrastrukturne aktivnosti posameznih inštitutov so se v manjšem obsegu odvijale tudi pri izvedbi ciljnih razvojnih projektov (CRP), ki sledijo srednjeročnim smernicam strategije razvoja Slovenije. Infrastrukturna skupina je v letu 2018 sodelovala pri petnajstih že potekajočih ciljnih raziskovalnih projektih iz različnih tematskih področij. Z zvezdico so označeni nosilci projektov, ki so zaposleni na drugih raziskovalnih inštitucijah:

- (V5-1656, Čadež*), Učinkovitost upravljanja znanstveno-raziskovalnega sistema;
- (V5-1634, Žitnik Serafin), Sodobne strategije slovenskih izseljencev za ohranjanje etnične identitete;
- (V5-1710, Milharčič Hladnik), Dejanska in potrebna prisotnost tematike slovenskega

izseljenstva v učnih načrtih v osnovnih in srednjih šolah Republike Slovenije - Vsebinske zasnove za re-evalvacijo vloge tematike izseljenstva v učnih načrtih v osnovnih in srednjih šolah,

- (V6-1633, Novak Lukanovič*), Priložnosti in možnosti za ohranjanje oziroma revitalizacijo slovenščine med slovensko manjšinsko skupnostjo v sosednjih državah. Sodelujoči: Inštitut za narodnostna vprašanja, Slovenski raziskovalni inštitut, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani;
- (V5-1702, Žbogar*), Slovenska in evropska literarna dediščina - pravljice v slovenskem vzgojno-izobraževalnem sistemu od vrtca do srednje šole,
- (V6-1629, Razpotnik Visković), Umeščanje kmetijskih objektov v krajino in reševanje prostorskih konfliktov. Sodelujoči: Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede Univerze v Mariboru, Urbanistični inštitut Republike Slovenije;
- (V4-1630, Vilhar*), Priprava strokovnih izhodišč za turistično in rekreacijsko rabo gozdov. Sodelujoči: Gozdarski inštitut Slovenije, Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani;
- (V6-1652, Nared), Model povezovanja prostorskega in razvojnega načrtovanja na regionalni ravni. Sodelujoči: ACER Prostorsko načrtovanje, projektiranje in varstvo okolja Novo mesto, d.o.o.; Inštitut za ekonomska raziskovanja; Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo Univerze v Ljubljani;
- (V6-1731, Nared), Celovita demografska analiza s projekcijami za podeželska in urbana območja,
- (V5-1724, Knežević Cvelbar*), Smernice za management turističnih destinacij na podlagi modelov nosilnih zmogljivosti in turističnih tokov,
- (V5-1730, Golobič*), Nadgradnja metodologije določanja območij nacionalne prepoznavnosti krajine,
- (V4-1619, Verbič*), Kmetovanje na vrstno bogatih travnikih. Sodelujoči: Kmetijski inštitut Slovenije,
- (V4-1814, Udovč*), Analitične podpore za večjo učinkovitost in ciljnost kmetijske politike do okolja in narave Slovenije,
- (V2-1620, Triglav Čekada*), Samodejni postopki identifikacije sprememb dejanske rabe kmetijskih zemljišč,
- (V4-1623, Ogris*), Razvoj metod zaznavanja poškodb iglavcev zaradi smrekovih in jelovih podlubnikov ter izdelava modelov za napovedovanje namnožitve smrekovih in jelovih podlubnikov v slovenskih razmerah.

7. Realizirana podpora infrastrukturnega programa državnim in drugim vladnim organom ali resorjem pri izvajanju njihove službe⁷

SLO

Del infrastrukturne dejavnosti ZRC SAZU je namenjen tudi podpori državnim in drugim vladnim organom ali resorjem, na primer:

- Ministrstvu za kulturo RS, Zavodu za varstvo kulturne dediščine RS, SIGIC in NUK-u s podatkovnima zbirkama slovenske glasbene dediščine in s popisom aktualne glasbene literature;
- Uradu Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu s pisnimi, vizualnimi, zvočnimi in video zapisi izseljenjskih življenjskih zgodb (<http://zgodbe.zrc-sazu.si/index.html#gradiva>) in z raziskavo o strategijah ohranjanja etnične identitete;
- Komisiji za slovenski jezik Ministrstva za kulturo RS;
- Zavodu za varstvo kulturne dediščine RS pri vprašanjih ohranjanja in zaščite kulturne dediščine grajskih stavb;
- Direktoratu za dediščino, Ministrstvu za kulturo RS pri vprašanjih ohranjanja in zaščite kulturne dediščine grajskih stavb;
- Ministrstvu za kulturo RS z raziskavami o umetnostnih spomenikih in likovni umetnosti kot pomoč pri evidentiranju in raziskovanju spomenikov (nacionalnega) pomena;
- Ministrstvu za obrambo RS pri varovanju objektov v primeru oboroženega napada ter pripravi vsebin in razstav s področja umetnostnih spomenikov;
- Ministrstvu za notranje zadeve RS pri iskanju podatkov o ukradenih umetninah;
- Zavodu za varstvo kulturne dediščine RS pri ohranjanju spomenikov in pri njihovi zaščiti;
- Ministrstvu za infrastrukturo in prostor RS z arheološkimi podatki ARKAS-a za potrebe

- prostorskega planiranja;
- Agenciji RS za okolje z opravljanjem javne službe vodenja Katastra jam;
- SAZU z laboratorijskimi, fotografskimi, risarskimi in drugimi infrastrukturnimi storitvami za raziskave, ki jih izvajajo akademiki;
- Zavodu za gozdove Slovenije s svetovanjem in sodelovanjem pri izdelavi vegetacijskih kart gozdnih združb v merilu 1 : 25.000;
- Ministrstvu za infrastrukturo in prostor RS kot eksperti pri formiranju mreže pragozdov bukovih gozdov v Evropi;
- Zavodu RS za varstvo narave s sodelovanjem pri oblikovanju naravovarstvenih zahtev v okviru ukrepov Programa za razvoj podeželja 2014–2020;
- Ministrstvu za zdravje RS z programom Z večjo pismenostjo o duševnem zdravju do obvladovanja motenj razpoloženja (akronim OMRA);
- Ministrstvu za zdravje RS in Ministrstvu za delo, družino in enake možnosti RS s programom podpore za delodajalce in zaposlene pri odpravljanju stresa, povezanega z delom, in pri zmanjševanju njegovih škodljivih posledic;
- DARS d.d. z izvajanjem projekta »Geološka spremljava v okviru varstva naravne dediščine: paleontološke, stratigrafske in sedimentološke raziskave na območju trase in spremljajočih objektov HC ~~Koper-Izola~~ in »Jelšane-Divača«;
- Vladi RS z vodenjem Komisije za standardizacijo zemljepisnih imen in strokovnimi deli zanj;
- Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti pri informiranju in promociji varnosti in zdravja pri delu napotenih delavcev in informiranja o ekonomski integraciji migrantov;
- Ministrstvu za izobraževanje, šolstvo in šport RS z izvajanjem ciljnih izobraževanj za krepitev socialnih in državljskih kompetenc strokovnih delavcev.
- Agenciji RS za okolje z razvojem sistema za spremljanje in ugotavljanje suše iz večletnih časovnih vrst satelitskih posnetkov;
- Geodetski upravi RS z razvijanjem metode za avtomatsko obnavljanje baz podatkov, ki temeljijo na modernih postopkih zajema podatkov, kot so zajem optičnih satelitskih posnetkov, letalskih posnetkov in lidarskega oblaka točk;
- Agenciji RS za kmetijske trge in razvoj podeželja z ugotavljanjem zaraščanja ter napačne rabe zemljišč iz optičnih satelitskih posnetkov;
- Upravi RS za zaščito in reševanje s podporo pri naravnih nesrečah iz analize optičnih in radarskih satelitskih posnetkov;
- Zavodu za zaposlovanje RS s programom *Z večjo pismenostjo o duševnem zdravju do obvladovanja motenj razpoloženja* (akronim OMRA).

8. Pomen vsebine infrastrukturnega programa za raziskovalno dejavnost in druge uporabnike z vidika ekonomičnosti in tehnološke sodobnosti⁸

SLO

Uvedli smo nekaj novih načinov dela, predvsem pri organizaciji podatkovnih zbirk in programskih orodij, pri ustvarjanju novih podatkovnih baz in modeliranju, pri mikroskopskih analizah, terenskem delu ali pri razvoju novih sistemov, namenjenih dokumentacijski dejavnosti. Umetnostne topografije, virtualne razstave, fotografski posnetki, arheološke, geografske, biološke, glasbene, etnološke in druge zbirke so kakovostna podlaga za raziskave kulturne in naravne dediščine in so pripravljene za širšo uporabo zlasti za pedagoške, kulturne in turistične ustanove in organizacije ter uporabnike s področja kulturne dediščine. Novejši pristopi omogočajo tudi hitro odzivno jezikovno, jezikoslovno in terminološko svetovanje strokovni in drugi zainteresirani javnosti. Izsledki raziskav stresa bodo uporabni za oblikovanje socialne in zdravstvene politike na področju duševnega zdravja in varovanja zdravja na delovnem mestu. Infrastrukturna skupina v ZRC SAZU je kljub manjšim finančnim vložkom v opremo in izobraževanje skušala slediti hitremu tehnološkemu razvoju in vzporedno razvijati izpopolnjene metode zajemanja podatkov, njihovega analiziranja in prezentiranja, predvsem z lastnimi izboljšavami.

Večje posodobitve so bile tudi v načinu predstavljanja rezultatov raziskav in naše založniške dejavnosti prek svetovnega spleta. Že pred tremi leti smo postavili repozitorij za elektronsko založništvo znanstvenih publikacij (<http://ojs.zrc-sazu.si/>), ki je odprt tudi za

gostovanje drugih revij. V letu 2018 je bil repozitorij poleg obstoječih sedmih znanstvenih revij obogaten še s tremi novimi zbirkami ZRC SAZU (*Dve domovini. Razprave o izseljenstvu / Two Homelands. Migration Studies, Slovenski jezik / Slovene Linguistic Studies in Acta historiae artis Slovenica*), katerih arhivske številke bomo dokončno uredili v letu 2019. Znanstvenim serijskim publikacijam se je pridružila tudi ena zunanja, in sicer Slovenske akademije znanosti in umetnosti (*Fagopyrum*).

Pomembna je tudi navzočnost naših monografij v Google Books. Te so omogočile hitrejše posredovanje informacij, ne le raziskovalcem ZRC SAZU, temveč tudi tuji in domači javnosti, kar bo nedvomno pripomoglo k večji popularizaciji znanstvenih rezultatov in posredno k večji ekonomičnosti in tehnološki sodobnosti, saj lahko zainteresirani posamezniki ali skupnosti do njih dostopajo iz domačega okolja, tudi zunaj teritorialnih meja Republike Slovenije. Začeli smo vzpostavljati tudi lastni repozitorij za objavo znanstvenih monografij ZRC SAZU na odprtokodnem sistemu Open Monograph Press. Njegova implementacija ni šla po načrtu, zato jo bomo zaključili šele konec leta 2019.

Med pomembnejšimi aktivnostmi, ki so pripomogle k lažji dostopnosti vsebin za izobraževalne namene, k boljši seznanjenosti drugih raziskovalcev in širše javnosti z rezultati projektov ter lažji izmenjavi informacij, so še obstoječi spletni servisi, ki zahtevajo nenehno nadgradnjo in dopolnjevanje podatkov:

- orodje za celovito podporo promociji zdravja na delovnem mestu (e-OPSA) - prosto dostopna spletna aplikacija za obvladovanje psihosocialnih tveganj in absentizma v delovnem okolju. Uporabna tako za delodajalce kakor delojemalce saj omogoča uvid v izpostavljenost tveganjem in priporoča ukrepe za njihovo obvladovanje;
- spletno izobraževalno informativna platforma OMRA, ki se nenehno dograjuje s poučnimi gradivi iz področja motenj razpoloženja, e-učilnico o motnjah razpoloženja, iskalnikom strokovne pomoči v duševni stiski in osebnimi zgodbami;
- portal FRAN (www.fran.si), ki združuje slovarje, slovenistične jezikovne vire in portale, ki so nastali ali še nastajajo v Inštitutu za slovenski jezik Frana Ramovša; omogoča tudi iskanje po drugih izbranih slovenskih jezikovnih korpusih;
- Jezikovna svetovalnica (<http://isjfr.zrc-sazu.si/svetovalnica#v>), kjer ljudje prek spleta sprašujejo o rabi slovenskega jezika ali pregledujejo že podane odgovore priznanih strokovnjakov;
- Terminologišče (<http://isjfr.zrc-sazu.si/terminologisce#v>), nova spletna stran za iskanje gesel po različnih terminoloških slovarjih in terminološko svetovanje;
- posodobitve in nadgraditev temeljnih podatkovnih zbirk (ARKAS, LIBERA, ZBIVA, Groba keramika, RISM, RILM, Življenjske zgodbe, Zbirke mikroskopskih preparatov, Zbirka vzorcev kraških voda, topografska zbirka spomenikov, zbirka likovnih umetnikov... idr.);
- nove prosto dostopne spletne zbirke znanstvenih del *Slovenska glasbena dediščina*, v kateri so bile v letu 2014 dokončno objavljene tri spletne monografije (Snoj, Škrjanc in Šter), in *Umetnostne topografije Slovenije*;
- inovativne E-lekcije v okviru projekta »Okljuk« - pot ob reki Iški (<http://www.ljubljanskobarje.si/potepanja-po-ljubljanskem-barju/ucne-poti/2#rekaiska>);
- i DEDI – Enciklopedija naravne in kulturne dediščine (www.dedi.si), ki je prerasla v eno najbogatejših zbirk slovenske dediščine;
- Arzenal – Virtualna zakladnica nacionalne dediščine ZRC SAZU (www.arzenal.si), ki predstavlja raziskovalne dosežke naše ustanove;
- EZISS – razvoj in praktično izpopolnjevanje modelov za digitalne znanstvenokritične repozitorije in izdaje rokopisnih in tiskanih virov (<http://nl.ijs.si/e-zrc/>);
- algoritmi za obdelavo lidarskih podatkov in za popolnoma samodejno predobdelavo in obdelavo optičnih satelitskih posnetkov;
- analize metod nadzorovane in nenadzorovane klasifikacije pri določanju naravnih pokrajinskih tipov Slovenije;
- Slovenska historična topografija – osnovni pripomoček pri identifikaciji toponimov, na katere naletimo v najrazličnejših srednjeveških virih;
- e-učilnica v okviru projekta Le z drugimi smo (<https://lezdrugimismo.si/sl/e-ucilnica>) z gradivi, literaturo in drugimi materiali s področja medkulturnega izobraževanja in državljskih kompetenc za strokovne delavce.

9. Seznam raziskovalne in infrastrukturne opreme ter druge infrastrukture s stopnjo izkoriščenosti zmogljivosti⁹

Seznam opreme v prilogi

10. Opis tehnološke zahtevnosti infrastrukturne dejavnosti in prispevka k izkoriščenosti raziskovalne in informacijske opreme ter infrastrukture RO¹⁰

SLO

Tehnološka zahtevnost infrastrukturne dejavnosti ZRC SAZU se je od inštituta do inštituta in tudi od projekta do projekta zelo razlikovala, zato so bile potrebe po večji opremi v preteklem letu v organizacijskih enotah zelo različne. Zaradi narave dela je tehnološka zahtevnost infrastrukturne dejavnosti ZRC SAZU v primerjavi z naravoslovno-tehničnimi vedami precej manjša in je usmerjena predvsem v uporabo in posodabljanje računalniških omrežij, laboratorijskih naprav ter različne visokotehnološke strojne in programske opreme, ki podpira informacijske sisteme posamičnih inštitutov.

Zahtevnejša oprema je bila potrebna predvsem za merjenje tokov in onesnaženosti podzemnih voda, zvezne meritve fizikalnih parametrov ter meritve kemijskih, mikrobioloških in bioloških parametrov, geološkega vzorčevanja na kraškem površju in v podzemlju, petrografskih in mineraloških analiz sedimentov in sedimentnih kamnin, pripravo vzorcev za izolacijo genomske DNA živali in rastlin in njeno pomnoževanje, analizo peloda, rastlinskih makrofosilov in loss-on-ignition analizo, snemanje in obdelavo avdiovizualnega gradiva v Avdiovizualnem laboratoriju, meritve Triglavskega ledenika in ledenika pod Skuto ter analizo plazov, presnemavanje in arhiviranje zvočnega gradiva, predvsem pa za hranjenje velikega števila podatkov obsežnih podatkovnih zbirk, ki so temeljne za nadaljnje znanstvene raziskave. Pri tem je treba poudariti tudi tekstovne in fotografske zbirke, objave virov ter e-gradiva, ki omogočajo nadaljnje raziskovalno delo, ustvarjajo zbirke gradiv, ki širijo vedenje o slovenski preteklosti, ter omogočajo neposredno komuniciranje med znanstveno in strokovno javnostjo. Zato so za našo infrastrukturno dejavnost pomembni tudi fotografska oprema, zmogljivi računalniki z ustrezno grafično podporo, skenerji, merilne naprave za arhitekturne izrise in dve TeraStation za shranjevanje digitalnih fotografij. Laboratorijsko delo pa izkorišča molekulsko in morfološko infrastrukturo EZ laboratorija (<http://ezlab.zrc-sazu.si/>) na ZRC, npr. PCR naprave in komoro za slikanje elektroforetskih gelov, zamrzovalno omaro (-80 stopinj celzija) ter zmogljive svetlobne mikroskope in digitalno zajemanje slik. Za mineraloške analize sedimentov in kamnin smo nabavili nov sistem za rentgensko difrakcijo Bruker D2-PHASER.

Tehnološka zahtevnost infrastrukturne dejavnosti ne obsega le opreme, temveč tudi visoko strokovno znanje posameznikov, ki skrbijo za vnos podatkov (npr. vpis podatkov v tehnološko visoko razvite svetovne sisteme, ki sta jih oskrbeli centralna redakcija RISM v Frankfurtu na Majni in Centralna redakcija RILM v New Yorku, vzpostavitev strežniškega režima uporabe slovaropisnega programa ali varstvo lastnega arhivskega gradiva, v skladu z mednarodnimi priporočili in dobro prakso stroke). Pri razvoju tehnologij in programiranju, ki presega naše znanje in možnosti, sodelujemo s strokovnjaki drugih javnoraziskovalnih zavodov in univerz.

Infrastrukturna oprema je bila na letni ravni dobro izkoriščena, saj podatki v povprečju kažejo na 87 % izkoriščenost opreme.

11. Pomen za podporo sodelovanju z uporabniki in infrastrukturnimi omrežji v Republiki Sloveniji¹¹

SLO

Infrastrukturni program ZRC SAZU se v preteklem letu ni omejil le na podporo lastni dejavnosti, temveč je prek različnih projektov sodeloval z naslednjimi nacionalnimi infrastrukturnimi omrežji:

- z Institutom informacijskih znanosti IZUM kot nosilci OSIC (Osrednjega specializiranega

- informacijskega centra) za humanistiko;
- z mrežo osnovnih in srednjih šol pri oblikovanju medkulturnih in jezikovnih izobraževalnih vsebin;
- z Inštitutom za novejšo zgodovino pri nadgradnji Digitalne infrastrukture za humanistiko in umetnost (DARIAH), SI-Story in promociji slovenskih društev v prostoru nekdanje Jugoslavije;
- z Institutom Jožef Stefan pri konstituiranju nacionalne infrastrukture CLARIN, pripravi eZISS (Elektronske izdaje slovenskega slovstva), eZ-Mono (Elektronske znanstvene revije) in NRSS (Neznani rokopisi slovenskega slovstva), Slovenska historična topografija;
- s Slovenskim glasbeno-informacijskim centrom in Narodno in univerzitetno knjižnico prek Mrežnika (dostop do podatkov RILM);
- z Italijanskim inštitutom za kulturo v Sloveniji;
- z dokumentacijskim centrom Moderne galerije, zavodom Harmonia Antiqua Labacensis, Slovensko filantropijo;
- z ARSO, Uradom za seizmologijo in geologijo, Geološkim zavodom Slovenije, FAGG in IJS pri ESFRI infrastrukturnem programu EPOS;
- z Arhivom družboslovnih podatkov oz. CESSDA pri usklajevanju politike velike raziskovalne infrastrukture v Sloveniji;
- z Laboratorijem za računalniško grafiko in multimedije Fakultete za računalništvo in informatiko Univerze v Ljubljani za pripravo potrebnega zvočnega in drugega gradiva za semantično analizo;
- z Geološkim zavodom Slovenije, FAGG, NIB in drugimi nacionalnimi akterji pri projektu LifeWatch;
- z Univerzo v Mariboru, z raziskovalno skupino FERI, pri pripravi spletnega portala o umetnosti v javnem prostoru mesta Maribor;
- z vsebinsko povezanimi infrastrukturnimi programi in omrežji fakultet vseh slovenskih univerz.

12. Pomen za podporo sodelovanju pri mednarodnih infrastrukturnih projektih¹²

SLO

Zaradi aktivnega partnerstva ZRC SAZU v štirih evropskih raziskovalnih infrastrukturah ESFRI, ki jih je MIZŠ v Načrtu razvoja raziskovalnih infrastruktur 2011–2020 uvrstilo med prioritete in jih po reviziji načrta namerava v prihodnjih letih tudi finančno podpreti, se iz leta v leto večja obseg sodelovanja pri mednarodnih infrastrukturnih projektih. Omenjene pobude so v različnih fazah konstituiranja in delovanja. Besedilo o opravljenih aktivnostih je nastalo v sodelovanju s sodelujočimi JRO, zato je na določenem mestu identično kot v njihovih poročilih.

DARIAH – Digitalna raziskovalna infrastruktura za umetnost in humanistiko (Digital Research Infrastructure for the Arts and Humanities)

Pri vključevanju Slovenije v Evropske raziskovalne infrastrukturne konzorcije – ERIC, ki so v okviru programov Evropskega strateškega foruma za raziskovalne infrastrukture (European Strategy Forum on Research Infrastructures – ESFRI), Inštitut za novejšo zgodovino v partnerstvu z Znanstvenoraziskovalnim centrom SAZU (ZRC SAZU) sodeluje v nacionalnem konzorciju velike raziskovalne infrastrukture DARIAH Digital Research Infrastructure for the Arts and Humanities).

Namen sodelovanja je bil v letu 2018 usmerjen v:

- povezovanje s sodelujočimi infrastrukturnimi skupinami v mreži DARIAH pri vzpostavljanju evropske digitalne raziskovalne infrastrukture za umetnosti in humanistiko,
- v skladu s smernicami DARIAH vzpostavitev in homogenizacijo nacionalne digitalne raziskovalne infrastrukture za humanistiko in umetnost (DARIAH-SI), ki poteka v skladu z osnutkom *Načrta razvoja RI 2011–2020* Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, in bo kompatibilna z evropsko mrežo,
- izdelavo tehnološko naprednih informacijsko komunikacijskih sistemov, ki bodo poleg dostopnosti historičnih vsebin, relevantnih za preučevanje slovenske humanistike, omogočali ustvarjanje novih raziskovalnih podatkov in na podlagi teh novih spoznanj,

- potrebnih za razvoj humanistike, kar posledično pomeni krepitev nacionalne identitete,
- uporabo novih tehnologij in metodologij v digitalni humanistiki ter izkoriščanje možnosti, ki jih te ponujajo;
- pripravo prijavnih vloge za izkaz interesa za »Razvoj raziskovalne infrastrukture za mednarodno konkurenčnost slovenskega RRI prostora«.

Pomembnejši dosežki v letu 2018

- Spletni sistemi – vzdrževanje in popolnjevanje: (a) portal DARIAH-SI, ki predstavlja vsebine v povezavi z razvojem in uporabo praks in orodij iz sveta digitalne humanistike in (b) portal SI-DIH, nadgradnja v repozitorij slovenske digitalne humanistike, ki bo omogočal boljšo umestitev projektov slovenske digitalne humanistike pod okriljem DARIAH.EU.
- Organizacija skupne mednarodne konference Jezikovne tehnologije in digitalna humanistika (JTDH 2018) - 20. do 21. september 2018 v Ljubljani.
- Dva referata na mednarodni znanstveni konferenci Jezikovne tehnologije in digitalna humanistika, Ljubljana, Slovenija, september 2018: (a) Spregledana kulturna dediščina in uporaba raziskovalne infrastrukture za humanistiko v raziskavi Odlihanje smrti ter (b) Trajnost digitalnih izdaj: uporaba statičnih spletnih strani na portalu Zgodovina Slovenije.
- Aktivno sodelovanje z nacionalno raziskovalno infrastrukturo CLARIN: (a) na področju novih znanj v digitalnem raziskovalnem okolju in (b) v upravnem odboru CLARIN.SI.
- Sodelovanje z nacionalno ESFRI infrastrukturo CESSDA pri prijavi RDA (Research Data Alliance) Node Slovenia (nosilec Arhiv družboslovnih podatkov).
- Kot del konzorcija Slovenskega superračunalniškega omrežja SLING sodelovanje pri izvedbi projekta Nadgradnja nacionalnih raziskovalnih infrastruktur HPC RIVR.

LIFEWATCH – Znanstvena in tehnološka infrastruktura za podatke o biotski raznovrstnosti in opazovalnice (Science and Technology Infrastructure for Biodiversity Data and Observatories)

LifeWatch: e-znanstvena evropska infrastruktura za biodiverzitetne in ekosistemske raziskave (e-Science European Infrastructure for Biodiversity and Ecosystem Research; www.LifeWatch.eu) je evropska raziskovalna infrastruktura (RI), ki jo razvija osem držav, med katerimi je tudi Slovenija. Njihov cilj je postati vodilna svetovna e-infrastruktura za znanstvene raziskave na nivoju zaščite, upravljanja in trajnostne rabe biotske raznovrstnosti ter ekosistemov. Prispevala bo k reševanju velikih okoljskih izzivov, kot so podnebne spremembe, predvsem z omogočenim dostopom do vse evropsko porazdeljene e-infrastrukture z veliko bazo podatkov, storitev in orodij.

LifeWatch ERIC združuje e-storitve in virtualne laboratorije (vLabs), namenjene upravljanju in analizi podatkov za multidisciplinarne osnovne in uporabne raziskave, ki se izvajajo na vseh ravneh biološke organizacije, od molekul do ekosistemov, z multiplikacijskim učinkom na rezultate raziskav.

Integriranje in mreženje podatkov iz raziskav biodiverzitete morskih, sladkovodnih in kopenskih ekosistemov na nacionalni ravni združuje 9 partnerjev Konzorcija LifeWatch-SI (<https://lifewatch.zrc-sazu.si/>): Inštitut za raziskovanje krasa ZRC SAZU (vodilni partner konzorcija), Morska biološka postaja Piran (Nacionalni inštitut za biologijo), Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za biologijo (Biotehniška fakulteta, Univerza v Ljubljani), Fakulteta za znanosti o okolju (Univerza v Novi Gorici), Prirodoslovni muzej Slovenije, Jamski laboratorij Tular (Društvo za jamsko biologijo), ter Inštitut za biologijo, ekologijo in varstvo narave (Fakulteta za naravoslovje in matematiko, Univerza v Mariboru).

Pomembnejši dosežki v letu 2018

- 19. 1. 2018 je bil v Sevilli v Španiji organiziran sestanek Generalne skupščine LifeWatch ERIC, ki se ga je udeležil predstavnik Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport dr. Albin Kralj.
- Med 9. in 13. 7. 2018 sta se predstavnika nacionalnega konzorcija LifeWatch-SI udeležila mednarodne poletne šole »International Summer School: Data Management in Environmental & Earth Science Infrastructures Theory & Practice, ki je potekala v Lecce v Italiji in je bila organizirana v okviru ENVRIplus projekta, v sodelovanju z LifeWatch e-Infrastrukturo (<https://www.lifewatch.eu/all-news/>)

- /asset_publisher/BU9HdfPGXPak/content/international-summer-school-on-data-management-in-environmental-and-earth-science-infrastructures-/10181).
- Med 24 in 28. 9. 2018 je bilo organizirano srečanje »10th International Conference of Ecological Informatics«, kjer je LifeWatch soorganiziral sekcijo z naslovom » Semantic approaches for biodiversity and ecosystem research«.
  - Med 12. in 13. 11. 2018 sta se predstavnika nacionalnega konzorcija LifeWatch-SI udeležila prvega mednarodnega srečanja LifeWatch ERIC »Metadata, Vocabularies & Ontologies«, v Lecce, Italija (https://www.lifewatch.eu/all-news/-/asset_publisher/BU9HdfPGXPak/content/metadata-controlled-vocabularies-and-ontologies-1st-working-meeting/10181).
  - LifeWatch-SI konzorcij je organiziral prvo mednarodno srečanje LifeWatch ERIC Data Centres, ki je potekalo 13. in 14. 12. 2018 v Ljubljani, na temo razvijanja ustrezne e-infrastrukture (<https://lifewatch.zrc-sazu.si/>; https://www.lifewatch.eu/all-news/-/asset_publisher/BU9HdfPGXPak/content/first-working-meeting-lifewatch-eric-data-centres/10181).
  - Oddana je bila prijava na poziv MIZŠ Razvoj raziskovalne infrastrukture za mednarodno konkurenčnost slovenskega RRI prostora - RI-SI-LifeWatch (Poziv za NPO RI-SI - 5442-200/2016/49).
  - V okviru razpisov EU H2020 je v letu 2018 LifeWatch ERIC prijavil tri projekte, od katerih sta bila dva sprejeta (INFRADEV-2018-2020: ENVRI FAIR in ENGAGE), pri enem pa je LifeWatch ERIC partner (INFRASUPP-2018-2020).

CLARIN – Infrastruktura za skupne jezikovne vire in tehnologije (Common Language Resources and Technology Infrastructure)

Evropska raziskovalna infrastruktura CLARIN je namenjena zagotavljanju enostavnega, prostega in odprtega dostopa do obsežnih jezikovnih virov, orodij in storitev za raziskovanje in izobraževanje v humanistiki in družboslovju, kot tudi raziskavam in razvoju jezikovnih tehnologij. Zajema jezike držav članic EU in jezike, ki jih v državah članicah poučujejo ali so pomembni zaradi migracijskih tokov. Slovenska raziskovalna infrastruktura CLARIN.SI je organizirana kot konzorcij, katerega ustanovni član je tudi ZRC SAZU, in nudi certificiran repozitorij jezikovnih virov in jezikovnih orodij za delo s slovenskim jezikom.

Eden izmed temeljnih ciljev CLARIN-a je delovanje platforme za stabilen dostop do repozitorija jezikovnih virov, ki mora ustrezati zahtevnim merilom, ki jih postavlja evropski CLARIN ERIC. Repozitorij CLARIN.SI te pogoje izpolnjuje in ima status centra CLARIN B (nacionalnega centra), trenutno pa vsebuje že prek 100 odprtodostopnih jezikovnih virov. CLARIN.SI ponuja tudi storitve za korpusno jezikoslovje in jezikovne tehnologije. Na prvem mestu so to spletni konkordančniki z bazo prek 40 označenih korpusov. Nadalje omogoča CLARIN.SI skozi portal www.slovenscina.eu dostop do referenčnih korpusov slovenskega jezika, tako za raziskave kot za poučevanje slovenščine.

CLARIN uspešno sodeluje z drugima dvema raziskovalnima infrastrukturama ESFRI s področja humanistike in družboslovja v Sloveniji, tj. DARIAH (oz. SI-DIH) in CESSDA (oz. ADP). CLARIN.SI je tudi ustanovni član slovenske iniciative SLING, Slovenskega nacionalnega superračunalniškega omrežja, z namenom, da bi lahko dolgoročno čimbolj učinkovito in fleksibilno reševali dodatne potrebe po procesnih in spominskih kapacitetah. Skozi članico konzorcija Univerzo v Mariboru sodeluje CLARIN.SI tudi v projektu HPC RIVR.

Pomembnejši dosežki v letu 2018

- V letu 2018 so bile na infrastrukturi CLARIN.SI v Sloveniji opravljene v nadaljevanju izpostavljene aktivnosti.
- Repozitorij je bil v celoti integriran s konkordančnikoma, prevedena so sporočila dSpace.
- Dodana je spletna storitev za označevanje besedil, ki je še v razvoju: <http://www.clarin.si/services/web/>.
- Na platformo GitHub - CLARINSI@GitHub je bilo dodanih 27 projektov.
- Dogodki: podpora VideoLectures.NET snemanju predavanj JOTA, Clarin.si je postal eden ustanovnih članov konzorcija SLING, Darja Fišer je predstavila CLARIN na dogodku „Odprti dostop v humanistiki“, FF 22. maj 2018, podprli XVIII EURALEX International Congress, Ljubljana, 17.–21. 7. 2018, bili eden od organizatorjev Konference „Jezikovne tehnologije

in digitalna humanistika", Ljubljana, 20.–21. 9. 2018.

- Letna konferenca CLARIN: iz Slovenije dve predstavitvi.
- Prvi CLARIN.SI razpis za projekte: sprejetih 7 projektov v skupni vrednosti 30.000 EUR, odobren tudi projekt ISJFR ZRC SAZU – multimedijška predstavitev Ziljskega slovarja.
- CLARIN.SI je kandidiral na razpisu MIZŠ za raziskovalno opremo s partnerji IJS, UM, UL, za opremo v skupni vrednosti 470.000 EUR.
- V odborih CLARIN ERIC sodelujejo: Tomaž Erjavec – nacionalni koordinator, Darja Fišer - direktorica za »user involvement« pri CLARIN-ERIC in s tem tudi ena od petih članov »CLARIN Board of Directors«, Mateja Jemec Tomazin predstavnica v odboru za pravne zadeve CLIC, Cyprian Laskowski v stalnem odboru za tehnične centre.

EPOS – Evropski sistem opazovanja plošč (European Plate Observing System)

Evropski sistem opazovanja plošč (European Plate Observing System) je leta 2016 dobil pomembnejše mesto v Načrtu razvoja raziskovalnih infrastruktur 2011–2020, saj so mu odobrili H2020 projekt EPOS IP, ki ima 46 partnerjev in 17 delovnih paketov (WP). ZRC SAZU je kot partner vključen v WP 2 (komunikacija in širjenje) in WP 3 (harmonizacija in integracija).

Vloga slovenskih organizacij v projektu EPOS IP je določitev podatkov, ki ustrezajo projektu, zbiranje podatkov, obdelava podatkov in pošiljanje podatkov iz območja Slovenije v mednarodne centre v skladu s smernicami EPOS IP. Tako bodo aktivni tektonski premiki na ozemlju Evrope predstavljeni z različnimi podatki (geologija, seizmologija, geodezija, vulkanologija, geomagnetizem, satelitski podatki, terenski laboratoriji.....), ki se bodo redno zbirali in arhivirali, hkrati pa bodo pod določenimi pogoji uporabni za kompleksne raziskave. Za Slovenijo, kot deželo z aktivno potresno aktivnostjo, je sodelovanje pri projektu EPOS IP zelo pomembno.

Pomembnejši dosežki v letu 2018

- Dne 30. 10. 2018 je Slovenija postala polnopravna članica evropskega konzorcija EPOS ERIC. MIZŠ je na podlagi dela in aktivnosti petih slovenskih partnerjev (ZRC SAZU, Geološki Zavod Slovenije; Agencija Republike Slovenije za okolje, Urad za seizmologijo; Institut »Jožef Stefan« in Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo Univerze v Ljubljani), ki sestavljajo konzorcij EPOS-SI, podprl vključitev Slovenije v EPOS ERIC.
- Partnerji v konzorciju EPOS-SI so konec leta 2018 oddali prijavo »RI-SI EPOS« na poziv za Razvoj raziskovalne infrastrukture za mednarodno konkurenčnost slovenskega RRI prostora na Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. Ker ARSO Urad za seizmologijo ni raziskovalna organizacija, je nabavo nekatere seizmološke opreme prevzel ZRC SAZU, saj ARSO ni mogel biti polnopravni partner v projektu »RI-SI EPOS«. Pri tem je ZRC SAZU opravil izredno zahtevno vlogo koordinatorja in prijavitelja projekta.
- Predstavniki ZRC SAZU so se udeležili srečanj BNSR (Board of National Scientific Representatives), IPC (Implementation Phase Council) in TCS-ICS delavnic v okviru projekta EPOS IP.
- ZRC SAZU je bil glavni so-organizator srečanja EPOS INFO-DAY (29-30. Maj 2018), ki je bil organiziran v Ljubljani in je naloge in poslanstvo EPOS predstavil državam JV Evrope, ki v ta projekt še niso vključene. <https://www.epos-ip.org/events/epos-info-day-eastern-adriatic-area-may-2018>
- Na Inštitutu za raziskovanje krasa so nadaljevali z meritvami tektonskih mikro-premikov s tenziometri TM 71 v izbranih slovenskih kraških jamah, obdelovali podatke ter izvajali analizo izmerjenih podatkov. Z vodjo WP 9 (TCS - Near Fault Observatories (NFO) - Observatoriji v bližini prelomov), so usklajevali možnosti za uveljavitev Postojnske jame kot nove lokacije NFO v okviru projekta EPOS IP. V Postojnski jami se že od leta 2004 opravljajo redne mesečne (in na dveh mestih avtomatske redne dnevne) meritve mikro-tektonskih premikov s tenziometri TM 71, od 2010 merijo potresno aktivnost (sodelovanje med ARSO Urad za seizmologijo, Univerzo v Trstu in ZRC SAZU), hkrati pa izvajajo tudi meteorološke meritve (temperatura, zračni tlak, CO₂).
- V okviru WP 2 (komunikacija in širjenje) v H2020 projektu EPOS IP je ZRC SAZU opravil aktivnost zbiranja kontaktov iz držav, ki še niso vključene v ta projekt (Albanija, Srbija, Črna gora, Hrvaška, BIH, FYR Makedonija, Kosovo, Malta, Ciper). Vabljeni predstavniki so se udeležili srečanja EPOS INFO-DAY.

- V okviru WP 3 (harmonizacija in integracija) je bil ZRC SAZU aktiven v uredniškem odboru EPOS Newsletter. Prispevali smo tudi dve objavi: <https://mailchi.mp/81bca730fdd0/read-the-epos-newsletter-2916749#highlight1> in <https://www.epos-ip.org/epos-info-day-outcomes-29-30-may-2018-ljubljana-slovenia>.
- V okviru WP 8 (seizmologija) se je predstavnica ARSO, Urada za seizmologijo (ki je član konzorcija EPOS-SI) udeležila 36. Generalne skupščine ESC in letnega sestanka EPOS seizmologije na Malti (2-7 september 2018). Udeležila se je sekcije »Seismological e-infrastructures and their data and products services«, ki ga je organizirala EPOS seizmologija. Na Uradu za seizmologijo nekatere storitve EPOS že uporabljajo. Od 11-14 novembra 2018, pa sta se dodatno dva predstavnika ARSO, Urada za seizmologijo udeležila srečanja upravljavcev seizmoloških mrež ORFEUS v Grčiji. ORFEUS je eden od štirih servisov v okviru EPOS. Nove storitve na področju seizmologije, ki jih ponuja EPOS, bodo uporabili tudi na Uradu za seizmologijo, ARSO.

13. Obrazložitev spremembe sestave infrastrukturne skupine v letu 2018¹³

SLO

V primerjavi z napovedano letno razporeditvijo raziskovalnih ur infrastrukturnega programa (NRU) v začetku leta 2018, so bile potrebe po kadrovski širitvi infrastrukturne skupine zaradi dodatnih infrastrukturnih obveznosti in zamenjav sodelavcev še posebej intenzivne v drugi polovici leta 2018.

V nadaljevanju povzemamo razloge za naknadno vključitev sodelavcev v infrastrukturni program.

Umetnostnozgodovinski inštitut Franceta Steleta (UIFS)

(31343) Vesna Krmelj

Infrastrukturne aktivnosti pri projektu MoMoWo. Women. Architecture & Design Itineraries across Europe, kot so urejanje zbranega raziskovalnega gradiva in pomoč pri organizaciji dogodkov.

Muzikološki inštitut (MI)

(31215) Klemen Grabnar – nadomestitev Tonje Čakš

Evidentiranje novih nahajališč s starejšimi glasbenimi viri, obisk nahajališč in pogosto urejanje, osnovno razvrščanje, številčenje, signiranje gradiva, ipd., analiza in popis gradiva po mednarodno uveljavljenih pravilih ter izobraževanje glede uporabe programa za vnos virov.

Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša (ISJFR)

(06192) Silvo Torkar

Digitaliziranje obsežne etimološko-onomastične zbirke Etimološko-onomastične sekcije. Zaradi vse večjega števila naslovljenih vprašanj tudi sodelovanje pri pripravi odgovorov v Jezikovni svetovalnici.

(07635) Peter Weiss

Pomoč pri izvajanju aktivnosti v Jezikovni svetovalnici, to je priprava odgovorov na vprašanja in svetovanje pri rešitvah s področja pravopisa in dialektologije ter pri vzpostavljanju korpusa odgovorov Jezikovne svetovalnice. Urejanje podatkovne zbirke za mednarodne potrebe OLA in opravljanje tehničnih del pri pridobivanju elektronskih digitaliziranih jezikovnih podatkov iz starejših natisnjenih del. V infrastrukturno dejavnost sodi tudi urejanje revije Jezikoslovni zapiski.

(10353) Jožica Škofic

Razvijanje sistema za geolingvistično predstavitev narečnega gradiva tako na ravni usklajevanja novih rešitev v programski opremi kakor tudi na ravni priprave (in postopkov priprave) novih lingvističnih kart v fizični in elektronski, poskusno tudi interaktivni obliki. Tudi sodelovanje pri nadgrajevanju slovarskega portala Fran ter urejanju podatkovne zbirke za SLA in OLA.

(11054) Andreja Legan Ravnikar
Vodenje digitalizacije večmilijonske podatkovne zbirke Sekcije za zgodovino slovenskega jezika, na podlagi katere bo na voljo urejena baza jezika 16. stoletja. Poleg tega tudi urejanje knjižne zbirke *Linguistica et philologica*.

Inštitut za slovensko literaturo in literarne vede (ISLLV)

(32376) Mojca Šorli – nova zaposlitev strokovne sodelavke
V okviru infrastrukturnega programa skrb za administrativno-tehnično podporo raziskovalnemu delu in prevajanje ter redakcijo objav raziskovalnih rezultatov, tudi vključitev v digitalno-humanistične raziskave literarnih besedilnih korpusov.

Glasbenonarodopisni inštitut (GNI)

(52504) Andrej Tomazin – nova zaposlitev strokovnega sodelavca
Infrastrukturalna pomoč pri obdelavi, restavriranju in pripravi zvočnega, fotografskega, video in rokopisnega terenskega in arhivskega gradiva, s poudarkom pri opremljanju gradiva z metapodatki.

Inštitut za kulturno zgodovino (IKZ)

(29701) Jaša Drnovšek – nova zaposlitev raziskovalca
Sodelovanje in pomoč pri pripravi tretjega zvezka Novega slovenskega biografskega leksikona ter pri urejanju podatkovne zbirke za Slovensko biografsko spletišče.

(19609) Irena Avsenik Nabergoj
Sodelovanje in pomoč pri pripravi tretjega in četrtega zvezka Novega slovenskega biografskega leksikona.

Družbenomedicinski inštitut (DMI)

(27511) Sanja Cukut Krilić
Izvajanje promocijskih in diseminacijskih aktivnosti projektov DRIM in EEPOW, ki tematizirata dostop migrantov do informacij ter problematiko napotnih delavcev v nacionalnem in mednarodnem prostoru, administrativna in strokovna podpora pri upravljanju projektov, izvajanje terenskega dela in zbiranje primarnega raziskovalnega materiala (posnetki, dnevniki), sodelovanje pri projektnih prijavih.

(31559) Šimenc Jana
Infrastrukturalne aktivnosti pri programu Krepitev duševnega zdravja: organizacija in izvedba javnih izobraževalnih dogodkov, javnih predavanj in delavnic na temo prepoznavanja in spoprijemanja z motnjami razpoloženja in administrativnega vodenja projektov.

14. Predstavitev infrastrukturnega programa na spletu (navedite naslov spletnega mesta)

<https://www.zrc-sazu.si/sl/programi-in-projekti/naravna-in-kulturna-dediscina-2015-2020>

C. IZJAVE

Podpisani izjavljam/o, da:

- so vsi podatki, ki jih navajamo v poročilu, resnični in točni;
- se strinjamo z obdelavo podatkov v skladu z zakonodajo o varstvu osebnih podatkov za potrebe ocenjevanja in obdelavo teh podatkov za evidence ARRS;
- so vsi podatki v obrazcu v elektronski obliki identični podatkom v obrazcu v papirnati obliki;
- so z vsebino poročila seznanjeni in se strinjajo vsi izvajalci infrastrukturnega programa.

potrjujemo zgoraj navedene izjave

Podpisi:

*zastopnik oz. pooblaščen oseba JRO
in/ali RO s koncesijo:*

in

vodja infrastrukturnega programa:

ŽIG

Datum:

Oznaka prijave: ARRS-RI-IP-VP-2019/37

---

¹ Izraz vodja programa je zapisan v moški slovnični obliki in je uporaben kot nevtralen za ženske in moške. Izpolni vodja infrastrukturnega programa, v primeru Univerze vodja na članici Univerze. [Nazaj](#)

² Izpolnite, tudi v primeru, če ima vaša raziskovalna organizacija samo 1 organizacijsko enoto. [Nazaj](#)

³ O rezultatih in ciljih je potrebno poročati skladno s pričakovanimi rezultati in cilji, ki ste jih navedli v prijavnici dokumentaciji. Obseg teksta v tej točki je omejen do največ 6000 znakov na 1 OE. [Nazaj](#)

⁴ Obseg teksta v tej točki je omejen do največ 6000 znakov na 1 OE. [Nazaj](#)

⁵ Obseg teksta v tej točki je omejen do največ 6000 znakov na 1 OE. [Nazaj](#)

⁶ Obseg teksta v tej točki je omejen do največ 6000 znakov na 1 OE. [Nazaj](#)

⁷ Obseg teksta v tej točki je omejen do največ 6000 znakov na 1 OE. [Nazaj](#)

⁸ Obseg teksta v tej točki je omejen do največ 6000 znakov na 1 OE. [Nazaj](#)

⁹ Priložite obrazec: RAZISKOVALNA IN INFRASTRUKTURNA OPREMA TER DRUGA INFRASTRUKTURA [Nazaj](#)

¹⁰ Obseg teksta v tej točki je omejen do največ 6000 znakov na 1 OE. [Nazaj](#)

¹¹ Obseg teksta v tej točki je omejen do največ 6000 znakov na 1 OE. [Nazaj](#)

¹² Obseg teksta v tej točki je omejen do največ 6000 znakov na 1 OE. [Nazaj](#)

¹³ Obseg teksta v tej točki je omejen do največ 6000 znakov na 1 OE. [Nazaj](#)>

Obrazec: ARRS-RI-IP-VP/2019 v1.00
03-3D-FF-D5-1E-D5-ED-74-9A-F7-B1-5E-05-70-97-59-9E-2F-EE-38